

491.99-8

Գ-13

3373

ՄԻՄՈՆ ԿԱԲԱՍՄԱՃԵԱՅ

Փ Ն Ձ Ի Վ

ՆԱՆՍՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ՏԱՐԻ

ԿԱՅԵՐԷՆ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

ՉԱՐԴԱՐՈՒԱԾ ԲԱԶՄԱԹԻ ԽԻՐՈՒՆ ՊԱՏԿԵՐՔ

معاف عن غير نظارة عليه سنة ١٢١٠ وبعنا من بعد طبع ونشره ونشره

Կ. ՊՈՂԻՍ

ԳՐԱՏՈՒՆ Պ. ՊԱԼԵՆՑ

Թիւ. 20 Չազմաբճրար

1894

491.99-8 պ

Գ-13 ՍԻՄՈՆ ԳՐԱՄԱՃԵԱՆ

$\frac{428}{258-ԳԱ}$ Փ Ն Ջ Ի Կ

ԱՇԽԱՐՀՍԲԱՐ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

ԿԱՄ

ՆՍԻՍՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ՏԱՐԻ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

Զարդարուած բազմաթիւ սիրուն պատկերով

ՀԵՏԵՐՂՈՒԹԵԱՄԲ

ՎՐԱՅԻ «ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ Ա. ՏԱՐԻ» ԳՐԱՍՏԱՎՈՐՔԻՆ

ԿԸ ՊԱՐՈՒՆԱԿԷ

Բացի արձակ եւ ռսանաւոր հասնումներէ՝ ճիւրջ ստիպումներ, բարոյականներ, Առածներ, փերականական հրահանգներ,

معارف عمومیہ نظارت جلیله سنک رخصتنامه سیله طبع اولتشد

✍

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԱՏԹԻՍԵԱՆ

1894

9868
1007

2010

2003

13384 - 2kh

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼ ԿԱԶՄԱՆԻՑ

Բ Գ Զ Ե Փ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼ ԿԱԶՄԱՆԻՑ

ԿԱԶՄԱՆԻՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼ ԿԱԶՄԱՆԻՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՊՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼ ԿԱԶՄԱՆԻՑ

Ե. ՄԱՍԹՈՒՆՍՅԱՆ

Կ. Պոլիս, Ֆիննաներլար Եօզուու, Թիւ 27

67-54

ՅՈՒՆԱՆՈՒԹՅԱՆ

Իրաւացի զանգաս մ'է թէ ինչո՞ւ Տանկահայք իրենց դասազբներով գրական հրատարակը կ'ողողեն, մինչդեռ անդին ժողովուրդն ի գո՛ւր իւր գրասիրութեան յագուրդ մը կ'ակնկալէ օգտաւս երկասիրութիւններէ :

Բայց եթէ բաւ համարինք մինչէւ ցարդ հրատարակուած դասազբներն, սակայն անոնց մէջ չպիտի կրնանք գտնել պահանջուած կատարելութիւններով օժտեալ գործեր (բացի սակաւաթիւներէ), եւ պիտի փորձուինք նորէն դասազբիք յօրինել :

Մրցում մ'է այս եւ ամէն ոք իրաւունք ունի՝ առաջնորդ ունենալով ողջմտութիւնն՝ խոստապահանջ ըլլալ հետզհետէ լոյս տեսած դասազբներու մասին :

Ո՞վ չգիտէր Ֆրանսական արդի դասազբներու մեծ մասին ունեցած ուշագրաւ ուղղութիւններն ու հանգամանքները :

Արդ ժամանակն հասած է որ ցուցնենք մեր հրատարակած դասազբներուն մէջ լուսագունին հետեւելու ազնիւ ջանքն եւ այսպէս անարգ շահախնդրութեան մը կեղծ ջնջենք մեր նակասներէն : Իցի՛ւ թէ ժողովուրդն ալ չըտիրոթեր աւագն ոսկիին հետ :

Ներկայ հրատարակութիւնս աշխարհաբար ՀՍԻԱ-
 ՔԱՆՈՅՆԵՐՈՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆ կը կազմէ. բազմա-
 քիւ ֆրանսական այս տեսակ գրքերու մէջէն լաւագոնին,
 այսինքն Մօայի « Արասանութեան Ա. տարւոյն » ծրագրին
 համեմատ պատաստեցի, անոր պարունակած շատ մը
 մանկական ֆերուածներ, առակներ հայացնելով եւ ա-
 նոնց յարմար պակեցնելով յայտնաբերելով փոքրիկ
 փափաքն յաջողեցայ ի գործ դնել ոչ նուազ զոնորու-
 քեամբք: Եւ գործս ընթերցման եւ արասանութեան չոր
 ու ցամաք վարժութիւն մը ըլլալէ աւելի բարոյականի
 կատարել ընթացք մ'է:

Ահա նոր դասագիրք մը՝ որ կը յուսայ մայրենի
 լեզուի ուսման կարելու օժանդակ մը լինել, եւ իբր
 այս՝ մտնել մեր ամէն վարժարանաց մէջ:

15 ցունիս 1894
 Իսկիւսար

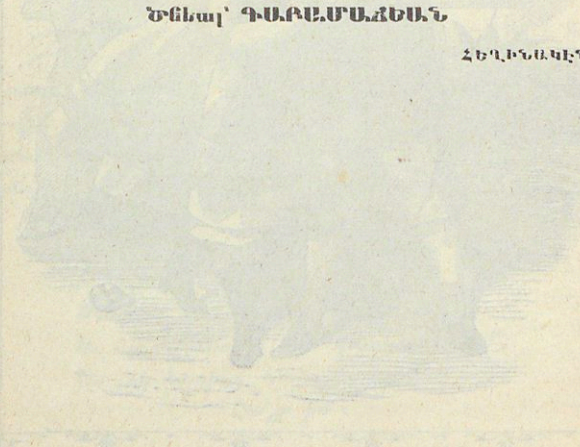

ԱՌ

ՏԻԿԻՆ ԶԱՐՈՒՀԻ Բ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ

Ծննդալ՝ ԳՍԲԸՄՍՆՆՆՆ

ՀԵՂԵՍՏԵՆ

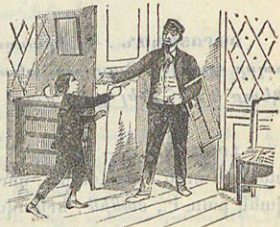

Փ Ն Ջ Ի Կ

Ի — Շ Ա Յ Ր Ի Մ

ԲՈՎԱՆՊԱՆՈՒԹԻՒՆ . — ԱՏԱԼՈՒ
ժԻԿ տղայ մը՝ որ հաճոյք կ'զգայ իւր
զգացումներն յայտնել իւր հօրը նը-
կամամբ :

Թէ՛ զիս տանին երկիր օտար ,
Թափեն առաջս աղնիւ գոհար ,
Եւ պատրաստեն ինձ կեանք վըսեմ ,
Ես լոկ ծոցիկդ հանգչիլ կուզեմ ,
Հայր իմ :

Թէ ճայն քաղցրիկ զարնէ սրտիս ,
 Ըսէ , « Թո՛ղ հայրդ եւ սիրէ զիս ,
 « Հրեշտակ մ' եմ վերէն իջած » .
 Ես զայն մերժեմ բացէ ի բաց ,
 Հա՛յր իմ :

Ես վանդակիդ փոքրիկ թռչուն՝
 Կ'երգեմ անունդ քաղցրահնչիւն .
 Մաղթեմ օրեր շատ երջանիկ ,
 Յանկամ քեզի ամէն բարիք ,
 Հա՛յր իմ :

Թո՛ղ ընդերկար կենացդ արեւ
 Փայլի պայծառ մեր տան վերեւ .
 Վայելեա կեանք ուրախ , անվիշտ .
 Զաւկիդ մաղթանք այս է ընդ միշտ ,
 Հա՛յր իմ :

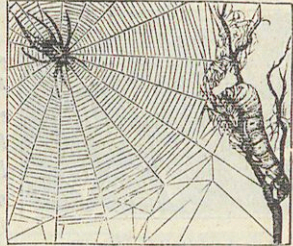
ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ . — Իրաւունք ունիս , տղա՛ս . սիրէ՛ հայրդ քու
 Բոլոր սրտովդ : Բայց բաւական չէ միայն ըսել թէ կը սիրեմ հայրս :
 Պէտք է գո՛հ ընել զանի բարի , հնազանդ , աշխատասէր ըլլալով :

ՀՐԱՀԱՆԳ . — Որտեցե՛ք միավանկ , երկավանկ եւ բազմավանկ
 բառերն սոյն հաստածին , գոր. քե , միավանկ բառ է , զիս , միա-
 վանկ բառ է , սակին , երկավանկ է :

ԱՌԱՍ . — Իւր ընտանիքը սիրողն սպանով. քե պարկեշտ մտրդ
 մը կըլլայ :

2. — ՄԱՍՈՒԿՆ ԵՒ ՇԵՐԱՍԸ

ԲՈՎԱՆԳՆԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Մամուկը
 կը պարծենայ թէ ինք շատ շուտ կը
 գործէ իւր կտաւը , և կը ծաղրէ գշե-
 րամն , որովհետեւ սա շատ կամայց կ'աշ-
 խատի : Շերամը կը պատասխանէ ա-
 նոր. « Գու բանածո բանի մը օգուտ
 չունի , մինչդեռ իմինովս գեղեցիկ
 կերպաներ կը շինուին » :

Մամուկը ծաղրէր շերամըն այսպէս .
 « Թէ շատ դանդաղ ես , ժամ կորսընցնես ,
 « Ես քիչ մ' ապեն աշխատելով ,
 « Զարդարեմ սպտոն անիթիւ թելով » :
 — « Աղէ՛կ , կ'ըսէ , որդնիկն անոր .
 « Բայց քու բանածոք ի՞նչ է որ ,
 « Մինչդեռ իմ գործս է շահեկան ,
 « Բիջ կը գործեմ , աղէ՛կ սակայն » :

Լը Պայլի

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ . — Երկու եղբայրներ , Պօղոս և Պետրոս իրենց պար-
 տականութիւնները կը կատարեն : Պօղոս աճապարանօք գրելչ կը
 շարժէ և քիչ ատենի մէջ թուղթը կը լեցընէ , և կը ծաղրէ զՊետրոս ,
 որ տակաւին չէ լինցուցած , որովհետեւ կամայց կ'աշխատի : — Այո՛ ,
 բայց վաղն ուսուցիչը պիտի ըսէ . « Պօղո՛ս , այս պարտականու-
 թիւնն աղէկ է . լաւ նիշ մը պիտի ունենաս » :

ՀՐԱՀԱՆԳ . — Հետեւալներ հասարակ գոյականներ են . գոր. օր.
 մամուկ , շերամ , ժամ , պաս , քել , գործ , ելլն :

ԱՌԱՍ . — Գործաւորն իւր գործէն կը դասուի :

3. — Հ Ա Ճ Ա Ր Ի Ն

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — Տղայ մը անտառակէ մը մէջ կը խողար. իւր ձեռքը կը հանդիպէ հաճարիի ճիւղի մը, որ դանի կը խոցէ: Լալով կուգայ իւր հօրը պատմելու այս դժբախտութիւնը: Հայրն սակէ խոհեմութեան դաս մը կը հանէ իւր տղուն համար:

Փշալից հաճարին խոցեց մի մանկիկ ,
 Որ լալով իւր հօրն պատմեց այս չարիք .
 — « Այս անիծած թուին , պաքներով անեղ ,
 « Ինչո՞ւ մեր պարտէզն ունենար իր տեղ ,
 « Խոցե՛լ անցորդներ , ի՛նչ օգուտ սակայն » :
 — « Մեկ կը պատուիրէ ըլլալ խոհական :
 « Եւ կը հաստատէ այս գործքով յայտնի ,
 « Թէ միշտ չարերէն պէտք է մնալ հետի » :

ԲԱՐՈՏԱԿԱՆ. — Հաճարիները անտառներու մէջ կը խառնուին անվնաս ծառերու հետ . այսպէս աշխարհի մէջ ալ չարերը բարիներուն հետ կը խառնուին յաճախ : Եթէ չէք ուզեր որ չարերը ձեզի քսասեն , խոհե՛մ եղէք : Ձեր ցնանլոյծ մտրոցն հետ մի՛ բարեկամանա՛ք եւ մի՛ յխտահիփ ակոնց :

ՀՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ. — Ո՞րն է ամական եւ ո՞րն է գոյական հետեւեալ բաներէն . — Փշալից հաճարին , անիծած բուփ , անեղ պաքներով , յայտնի գործով :

ԱՌՍԱՐՆԵՐ. — Ըսե՛րք որ ո՞րն կը յամախելու եւ ես պիտի ըսեմք որ ո՞վ ես :

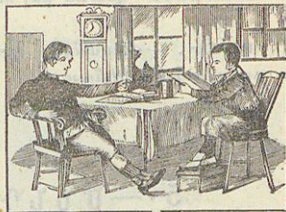
Հրանունկը որ մը շահոքաբան հետ կապուեցաւ : Հետեւեալ օրը

հրանունկը շահոքաբան հետ առաւ : Մտրոք բարեկերտն ընկերութեան միայն կ'օգտէ :

ԲԱՌՔ. — Հաճարին թուփ մ'է , որուն տերեւները կը խայթեն : ՏՃ. (Տէ՛տէ՛լէ՛ր րէ՛քնէ՛) :

4. — Ծ Ո Յ Լ Ը

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — Կերակրէ Պետրոս կ'երէ. դաս մը ունի պատրաստելու երկուշաբթի առտուան համար: Պատմութեան զաւեշտական կողմէն այն է որ Պետրոս նախ կ'ըսէ . կէս օրէն վերջ կը պատրաստեմ . յետոյ , ո՛չ երեկոյին , ո՛չ ճաշէն վերջ , ո՛չ վաղէն առտու կը պատրաստէ : Եւ դասը չը կընար պատրաստել , և Պետրոս կը պատժուի :

Կ'ըսէր Պետրոս . « Նախ ըզրօսանք , Յետոյ իրիւան դաս կը կարդանք » :
 Երեկոյին կը յօրանջէ ,
 Կը ննջէ :

Բայց կ'ըսէ իւր դասին համար .
 « Պատրաստեմ վաղէն ես իմ համար » :
 Սակայն առտուն մայրը ձայն տայ ,
 Երբ նա խորունկ քընով խորոզայ :
 Եւ դասին մէջ կը պատժուի .
 Պէտք չէ՞ պատժել տղայ մ'այսպիսի :
 Իսկ ես խենդ չեմ նըման անոր .
 Կը պատրաստեմ դաս ամէն օր :

Ո՛վ որ վաղուան կը թողու միշտ ,
Պիտի գտնէ չարիք եւ վիշտ :

ԲԱՐՈՅՍԿԱՆ . — Պետրոս յիմար մ'է , նա իւր կիրակին ի զո՛ւր
կ'անցունէ . ամբողջ օրը կը խաղայ , կը ճաշէ , կը պառկի եւ ձանձրա-
նալով կ'ըսէ ինքե՛րին , « Եւ տակաւին դաս չե՛մ պատրաստեր » :
Տղա՛ս , կ'ուզե՞ս դուն զբօննու՛լ քան թէ դասը պատրաստել : Ո՛հ ,
նախ եւ առաջ դասը պատրաստել պէտք է : Այն ատեն միտքդ կը
հանդարտի եւ դու հանգիստ սրտով պիտի խաղաս : Որչափ գործ մը
յեւանգես , այնչափ կը դժուարանայ :

ՀՐԱՀԱՆԳ . — Պետրոս ինչ տեսակ բառ է . յիշեցէք այդպէս բառեր :

ԱՌԱՄ . — Ժամանակը դրամի պէս է . մի՛ կորուսաներ զայն ,
եւ քառական կ'ունենաս :

5.— ԾՆՆԴԱՎԱՅՐԻ ՍԷՐ

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Չեր տա-
րիքն ունեցող տղայ մը ձեզի պէս
կը սիրէ իւր ծնած երկիրը , եւ կ'ըսէ
թէ երբոր մեծնայ՝ իւր հօրը մօրը օգ-
տակար պիտի ըլլայ :

Ես տակաւին տղայ մ'եմ , բայց բոլոր սրտովս կը
սիրեմ ծնած տեղս : Ես հոն ծնած եմ , հոն մեծցած եմ .
երջանիկ եղած եմ ուսուցիչներուս դասերով , իմ սիրած
ընկերներովս : Հոն կ'ուզեմ բնակիլ : Ես զանի միշտ պի-

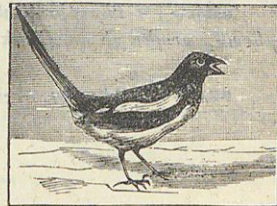
տի յիշեմ եւ երբ մեծնամ , պիտի աշխատիմ հօրս ու
մօրս օգտակար ըլլալու :

ԲԱՐՈՅՍԿԱՆ . — Մարդ իւր երկրին օգտակար ըլլալու համար
միթէ հա՛րկ է որ մեծ պաշտօններ ունենայ : Ո՛չ , թող աշխատասէր
մէկն ըլլայ . այդ բառ է :

ՀՐԱՀԱՆԳ . — Ես ինչ տեսակ բառ է . նոյնպէս դու , նա , մեք ,
դուք , անք , այս , այդ , այն , ասիկա , ասիկա , անիկա :

6.— ԽԱՅՏԻՏԸ ԵՒ ԱՆԾԵՂԸ

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Անծեղ
մը կ'ըսէ խայտիտին , « Ինձ երգել սոր-
վեցուր » . — Բայց խայտիտը կը ծագրէ
զանի : « Դ՞ո՞ւն , կ'ըսէ . դուն կարող
չես բան մը սորվելու » : Թէ ինչո՞ւ , ա-
հա այս առակէն կ'իմանաք :

« Սորվեցո՛ւր ինձ քաղցըր գեղգեղ » .
Այսպէս կ'ըսէր շատխօս անծեղ՝
Սիրուն , զըւարթ այն խայտիտին :
Որ գարնան կ'երգէր մէջ անտառակին :
— « Գիտեմ , հոգի՛ս , կատակ կ'ընես ,
« Բայց , քու ցեղը , գրաւ կը դնեմ ես ,
« Բան չը սորվիր մինչ յաւիտեան » :
— « Ինչո՞ւ արդեօք , իմ սիրական » :
— « Երգելու համար երգեր շատ անուշ ,

Պեճք եր նսխ գիճնաղ աղիկ դնեղ ուշ » :
Եւ շատախօսն չգիտեր այս բան :

ԲԱՐՈՑԱՎԱՆ. — Ո՛չ , այս անծեղը երբեք բան մը չպիտի սորվի , որովհետև անդադար կը ցատկըռուտէ , աջ և ձախ կը նայի , փեղցփեղ կը խօսի : Շատ տղայքներ այս անծեղին կը նմանին : Դասի ատեն ուսուցչին մօտիկ ընելու տեղ շատախօսութիւն կ'ընեն . տան մէջ , ամէն տեղ ոչինչ բաներ բտելու համար կը շատախօսեն , փոխանակ փորձաւու մարդոց մօտիկ ընելու : — Շատախօսները իրենցմով գոճ կ'ըլլան . կը կարծեն թէ շնորհալի կը համարուին : Տգէտ և անմիտ կը մնան և ամէն ոք զանոնք կը ծայրէ :

ՀՐԱՀԱՆՊ. — Ի՞նչ ըսել է գեղգեղ , գիճէ՛ք ուրիշ բառեր՝ որ երգ նշանակեն :

ԱՌԱՄ. — Բնութիւնը մարդուն տուած է երկու ականջ եւ մեկ թրակն , որպէս զի սորվի թէ պեճք է շուտ մէջիկ ընել եւ ի՞նչ խօսիլ :

ԲԱՌՔ. — Գեղգեղ , եր՛՛ : — ուշ դնել , փոքր դնել :

7. — Ս. Գ Ր Ի Գ Ո Ր

ԲՈՎԱՆՆԻՍՎՈՒԹԻՒՆ. — Տղաքներ , Ս. Գրիգոր իւր պզտիկութեան ատեն ալ սովորական տղայ մը չէր : Երբոր մեծնաք եւ իւր կեանքը սորվէք , աշխատեցէք անոր բարի զաւակներն ըլլալու :

Մնաւ Ս. Գրիգոր 257 թուականին Վաղարշապատի մէջ . հայրն էր Անակ , եւ մայրը կը կոչուէր Ոգոհէ : Եւ թաղ անուծով մէկը Անակին երեք տարեկան զաւակը կեսարիա փախցուց իւր Սոփիա ստնտուին հետ : Այն

տեղ մանուկը մկրտուելով՝ Գրիգոր անուանուեցաւ եւ մեծցաւ քրիստոնէական հոգւով , սորվելով Յունարէն եւ Ասորերէն լեզուները , նոյնպէս կրօնքի վերաբերեալ գիտութիւններ : Երբ չափահաս եղաւ , ամուսնացաւ Դաւիթ անունով յայնի մը Մարիամ արջկան հետ , որմէ ունեցաւ երկու որդի , Վրթանէս եւ Արիստակէս : Երեք տարիէն ետքը երկու ամուսինները փոխադարձ համաձայնութեամբ բաժնուեցան մէկմէկէ : Մարիամը իւր պզտիկ տղուն հետ կուսանոց մտաւ , իսկ Գրիգոր Վրթանէսը դայեակներու յանձնելով՝ ինք գնաց ծառայութեան մտաւ :

ԲԱՐՈՑԱՎԱՆ. — Բարի հայր մ'է Ս. Գրիգոր . անոր կեանքին ամենէն նշանաւոր դէպքերն են այն ամէն տառապանքներն՝ որոնք եկեղեցւոյն համար կրեց : Տղաքներ , մտքերնիդ պահեցէք այսպիսի Տօր մը յիշատակը :

ՀՐԱՀԱՆՊ. — Ի՞նչ կը ցուցնեն 275 , երեք , երկու եւ ասոց պէս բառեր :

8. — ՄԱՏԱԿ ԿԱՊԻԿԸ, ԿԱՊԻԿՆ ԵՒ ԸՆԿՈՅՁՆ

ԲՈՎԱՆՆԻՍՎՈՒԹԻՒՆ. — Մատակ կապիկ մը ընկող մը կը խաճնէ առանց անոր կեղեւը հանելու : « Ի՞նչ գէշ է » կ'ըսէ նա . եւ ընկողը կը նետէ : կապիկ մը զայն կը ճաշակէ և այն յիմարին աղէկ դաս մը կուտայ :

Կապիկ մը մատակ առաւ հապճեպով
Ընկող մը փախուած կանանջ կըճեպով :
Խաճաւ զանի , խոփուեց դէմքն . « Ա՛հ , իրաւ

« Մայրըս ինձի շատ սուտ , կ'ըսէ , խօսեցաւ :
 « Երբ հաւասարուց թէ աղէկ են ընկոյզներ .
 « Ա. յուհեաւե պէտք է հաւատք ընծայել
 « Ծերոց ամէն խօսքերուն
 « Որ խարեն մեր մանկութիւն :
 « Կրողն ուտէ ափիկա » :
 Եւ կը նետէ զայն ահա :
 Բայց կապիկ մը կ'առնու շուտով
 Կտորէ ընկոյզն երկու քարով ,
 Կեղեկով կուտէ եւ կըսէ . « Հոգի'ս ,
 « Իրաւունք ունի մայրդ , հաւատա' խօսքիս :
 « Շատ համով են ընկոյզներ , պէտք է բանալ միայն :
 « Յիշէ' , յիշէ' միանգամայն
 « Չիկայ երբեք հաճոյք առանց աշխատութեան » :

ԲՐՐՈՅՄԱՆՍ — Խոնարհութեամբ ընդունէ՛ քեզմէ աւելի փորձառու անձերուն խրատները . աշխատութենէ մի՛ քաշուիր , այլ սիրէ՛ զայն : Ասով պիտի վարձատրուիս գունն : Ուսանողին համար հաճոյք մ'է վկայագիր ընդունիլ , բայց զայն ընդունելու համար պէտք է աշխատիլ :

ԲՍՈՒՔ . — Հապճեպով , անպարտապահ . — կճեպ , կեղծ . — կեղեւեղ , կեղծ հանել :

ՄԷԲՕ

9. — ԳՈՂԵՐ ԵՒ ԷՇ

ԲՈՎԱՆՈՒՍՎՈՒԹԻՒՆ . — Երկու ստահակներ էշ մը գողցան : Տեսէք թէ ինչ շահ կը հանեն անոնք իրենց գողօնէն :

Երկու գողը գողցած էշն կըսիւ յուզէր .
 Մին զայն պահել , միւսըն զանի ծախել կ'ուզէր .
 Ասոնք երրոր խիստ բարկացած՝
 Կ'իջեցնէին սաստիկ հարուած :
 Երրորդ գող մը հասաւ արագ
 Քակեց տարաւ մեր առանակ :

Լաճնիկ

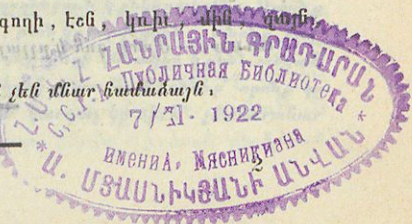
ԲՐՐՈՅՄԱՆՍ — Երբոր անոնք զիրար կը հարուածէին , ուրիշ ստահակ մը անոնց էշը գողցաւ : Շատ աղէկ . — Երբ երկու պարկեշտ մարդիկ ի միասին կ'աշխատին , իրենց շահը բաժնելու համար իրարու խօսք կը հասկընան . — Բայց այնպէս չէ գողերու համար . գողութեան մէջ կը միարամին , բայց գողցուածը բաժնելու համար թըրշամի կ'ըլլան , և կուտելով շահածին կը կորսնցնեն :

ԷՐՈՒՍՆՎ. — Ինչ հողով են , գողի , էօն , կոխ , մի գողի Աստիկ , հարուած , գող , աւանակ :

ԱՌԱՍ . — Չարերն երկար ասէն ինչ մեար հանածայն :

7/31. 1922

6754

10. — Խ Ի Ղ Ճ Ը

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆ. — ԱՏա բարի տղու մը ըրած խորհրդածու-
թիւնը . կ'ըսէ . Կան գեղերներ , երբ զուարթ կ'ըլլամ , եւ ուրիշ
գեղերներ տեսուր , ինչո՞ւ է այս զանազանութիւնը : — Եւ այն ատեն
կը հասկընայ թէ իւր խիղճը կը պատճառէ այս զանազանութիւնը :

Ընդ միշտ ինքզինքս շատ գոհ կը զգամ , երբ լաւ կա-
տարեմ իմ պարտքերս : Այն ատեն աւելի հաճոյքով
սեղան կը նստիմ , կը վազեմ , կը ցատքեմ , կ'երգեմ : —
Բայց եթէ ծոյլ եղած ըլլամ , կամ չար , հանգիստ չեմ
ունենար , եւ ա՛լ հաճոյք չեմ զգար ուտելու կամ խա-
ղալու : — Այն ատեն իմ խիղճս է որ զիս կը տանջէ , որ
ինձ կ'ըսէ թէ թերացած եմ պարտականութեանցս մէջ ,
եւ այսպէս ընելով աղէկ մէկը չսիրի ըլլամ :

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ. — Զաւա՛կս , միշտ մտիկ ըրէ՛ այն ձայնին՝ որ քու
հոգեւոր մէջ կը խօսի : Գու մայրդ կամ քու ուսուցիչդ չէն որ քեզ
կը պատճեն եւ կամ կը վարձատրեն : Ա՛յլ նոյն իսկ դուն ես , քու
խիղճդ : — Դուն ամէն մարդէ կրնաս պահել քու ըրած մէկ չար
գործդ , բայց չես կրնար քու խղճէդ պահել զայն : Դու չես կրնար
զայն լռեցնել . և այն քեզ պիտի պատճէ :

ՀՐԱՀԱՆԳ. — Ո՞րն է եզակի եւ ո՞րն՝ յոնկալի հետեւեալ բառերէն ,
ինգիմֆս , պարսէրս , հանոյֆ , սեղան , հանգիստ , խիղճ , պարսակա-
նութեանց :

ԱՌԱՐ. — Մարդ գոն կ'ըլլայ միայն իւր պարսիք կասարելով :

13. — Ա Ն Զ Ր Ե Ի Ո Տ Օ Ր Մ Ը

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆ. — Արձակուրդի օր մ'է՛ , բայց անձրեւ
կուգայ , կարելի չէ դուրս ելնել եւ ընկերներով խաղալ : Ի՛նչ պէտք
է ընել : — Մահակ կը ձանձրանայ , մինչդեռ իւր եղբայրը շատ կըզ-
բօսնու : Ա՛հա թէ ինչո՞ւ :

Անձրեւոտ օր չը սիրեր Մահակ ,
Զգիտեր խաղալ նա միայնակ ,
Երբ ծառին տակ կրնայ խաղալ խմբովին
« Կը ձանձրանամ այս տեղ » , չըսէր բընախին :
Մակայն մի օր յունիս ամսուն
Անձրեւ կուգար մինչ իրիկուն :
Մահակ նեղուած եղբոր զընաց՝
Որ կարդալու էր գրազած .

« Ի՛նչպէ՛ս ժամանակն երեւի երկար ,
« Եկո՛ւր որ խօսինք գրօսելու համար .
« Դու կը ձանձրանաս այդ տեղ միմակուկ » :
— « Շատ լաւ կ'գրօսուում , չունիմ ես տալուակ » :
Պատասխանէ փոքրիկ Մարդար ,
« Ես կը կարդամ դիրք մ'օգտակար » :
Մարդ գիրքերով սաղսռակ չգգար :

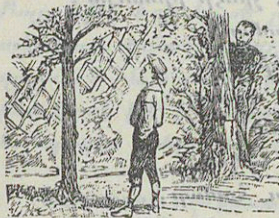
ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ. — Բայց օգին պտըտիլ , ընկերներով խաղալ , լաւ :
Բայց եթէ անձրեւ գայ , եթէ առանձին ըլլայ մարդ : — Եւ սակայն
կան բարեկամներ՝ որոնք մինակ եղողներուն կ'ընկերակցին : Ատոնք
չը բերն են : Կը բերը քեզ կը խօսին , բան կը սորվեցնեն , անոնք քեզ
կը պարտցնեն հեռու երկիրներ . անոնք քեզի կենակից կ'ընեն անցած
դարերու մարդոց . կը պատմեն գեղցեցիկ պատմութիւններ՝ որոնք կը
խնդացնեն կամ կը լացնեն : Այն որ կարդալ կը սիրէ՝ չանձրանար
երբևէ :

ՀՐԱՀԱՆԳ. — Ի՞նչ տեսակ բառեր են, խմբովին, բնախն, միայնակ, այդ տեղ, շատ լատ :

ԲԱՌՔ. — Խմբովին, երբեք. — Տաղաուկ, յանձնող :

ԱՌՍԾ. — Պե՛տք կարդայ ուսնելու, ուղղուելու եւ արտաբերելու համար :

12.— Ս Ա Լ Ո Ր Ե Ն Ի Ն

ԲՈՎԱՆԴԱՎՈՒԹԻՒՆ. — Պարտիզին մէջ մարդ չիկայ : Ո՛հ, այն գեղեցիկ պտուղները որոնք սալորենիէն կախուած են : Յակորիկ պիտի կրնար ուտել ուղածին չափ. ո՞վ պիտի գիտնար : — Բայց Յակորիկ աւելի կը սիրէ հնազանդիլ : Իւր հնազանդութիւնը կը վարձատրուի :

Յակորիկ որկրամոյլի աչքով կը նայէր սալորենիին՝ որ շատ հասուն աղւոր պտուղներով լեցուն էր : Շատ փափաքեցաւ անոնցմէ մէկ քանի հատ քաղել. բայց իւր հայրը արգելած էր այդ բանն եւ ինքնիրեն կ'ըսէր : « Հոս մէկը չիկայ որ գիտ տեսնէ, ոչ հայրս, ոչ պարտիզպանը, վերջապէս ոչ մէկը, եւ ես ատանց մէկուն չգիտնալուն պիտի կրնայի այս սալորենիէն մէկ քանի հատ առնուլ, բայց կ'ուզեմ հնազանդ ըլլալ : Չեմ ուզեր որկրամոյլութիւնս գոհացնելու համար ինձ պատուիրուածը չպահել » : Եւ Յակոր հեռանալու վրայ էր : Այն ատեն հայրն, որ ծառի մը ետեւէն մտիկ ըրած էր անոր, վազեց անոր առ-

ջեւ եւ ըսաւ. « Եկո՛ւր, Յակորիկս, եկո՛ւր, տղաս. հիմայ մէկտեղ քաղենք այն աղւոր սալորենիքը » : Եւ հայրը սկսաւ ծառը թօթուել եւ Յակորիկ տեսաւ որ իւր բարի գործը աւատապէս վարձատրուեցաւ :

ԲԱՌՑԱՎԱՆ. — Եթէ հայրը հոն եղած ըլլար, եթէ Յակորիկ սալորենի ունեցած չըլլար, այսպէս պիտի վարձատրուէ՞ր : — Այո՛. Ինչո՞վ, խղճմտանքին միջոցաւ, որ անոր պիտի ըսէր. « Աղէկ, դուն պարկեշտ տղայ մ'ես » :

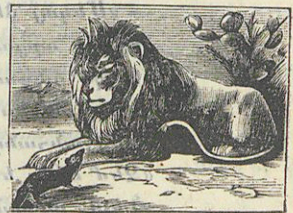
ՀՐԱՀԱՆԳ. — Որկրամոյլին արմատն որկոր, որ կը նեանակէ կտորդ : Այն բառերն՝ որոնք երկու բառէ կը կազմուին, բարդ կ'ըսուին :

ԱՌՍԾ. — Հնազանդութիւնը մտնական անկեկն փաղց առաջինն է :

ԲԱՌՔ. — Որկրամոյլ, շարժիչ :

13.— Ա Ռ Ի Ի Ծ Ե Ի Մ Ո Ի Կ

ԲՈՎԱՆԴԱՎՈՒԹԻՒՆ. — Առիւծ մը մուկի մը կեանքն ազատած էր. ասի դիւրին բան մ'է առիւծին համար, բայց զարմանային այն է, որ նոյն մուկն ալ առիւծին կեանքն ազատեց :

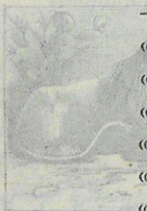

Առհասարակ ամենուն
Աշխատէ որ բարիք անես.
Դա ո՞վ, նա ո՞վ է՝ չասես :

Ձեռքէդ որ դայ ոչ մէկուն
 Պատուոյն, շահին փոքրիկ վրնաս,
 Մաղի թեղով անդամ, չրտաս,
 Ձի չըկարծած խեղճ թըշնամիդ
 Քու կորըստեանդ կ'ըլլայ սախիթ,
 Ընդ հակառակն փոքր երակափք
 կը խափանեն մեծ մեծ չարիք:

Անտառին մէջ պըզտիկ Մուկիկ,
 Իւր պոչն արած խաղալիք,
 Գըրոր մըրոր ման կուգար.
 Նա չէր գիտել որ հոն պտակած
 Ասիւծն՝ անոյշ քուն կ'ըլլար:

Նայիս՝ յանկա՛րծ,
 Մուկն Ասիւծին թափ չինա՛յ:
 Թէ որ կամոց թափ սեղմէր նա,
 Խեղճ Մուկին բանն էր բռնակ:
 Բացց սա սիրտս աղաչէլ.

— «Մեղայ ձեզ տէր, չըտեսայ,
 «Աչքիս արցունքը վըկայ:
 «Ուրիչ անդամ հեռու հեռու
 «Կ'երթամ ես խաղ խաղալու.
 «Ձեզ անհանգիտտ սաղի վերջ
 «Ձեմ անել ես կեանքիս մէջ:
 «Ներէ յանցանքս, տէր իմ հըսկայ,
 «Մահուանէս ձեզ ի՛նչ օգուտ կայ»:
 Անուշիկ խօսքեր ճարտասան Մըկին
 Ի դուր չարթեցին անհեղ կենդանին:
 — «Գընա՛, ասաց, խաղք եղիր,

«Քեզ կը բաշխեմ այս անդամ.
 «Այլ միտ եղիր մտաղիր,
 «Ուրիչ անդամ թէ արթըննամ»,
 «Քու պատճառադ անոյշ քունէս,
 «Պատիժդ կ'առնես»:
 Թողուց Մուկիկ որ ասլրի:
 Ինքն իյնալով կըռնըկի
 Այսդին, այնդին թափերն, ոտքեր,
 կը ճապկըտէր, կը յօրանջէր:
 Սա եւս մտքէն չէր անցընէլ
 Որ թակարդի մէջ է ինկէլ:
 Թափեր, ոտքերը կաշկանդուած,
 Մընաց Ասիւծը յետ ինկած.

Ու որչափ որ վէ՛ր վար շարժէր,
 Կ'անբանային անչափ թեյեր:
 Սիրտը փրթաւ Ասիւծին,
 Այնպէս անհեղ մըռնչեց
 Որ լեռն ու ձոր թնդացին:
 Մուկը նորա ձայնը լսեց.

Դարձաւ եկաւ. — Ի՛նչ տեսնայ:
 Իւր քիչ սառջ ազատորար,
 Թէ վրայ գըլխու չըլիութայ,
 Պիտի սատկի հոն չարաչար:
 Աճապարեց

Որոգայթին լարը շուտով
 Կըրծեց կըրծեց
 Իրեն սուր սուր ակռաներով:
 Ասիւծ մէկ մ'որ նո՛ր թափ տըլաւ
 Թակարդին լարը քակուեցաւ:

Ուաքի ելաւ գազանն խակոյն .
 Թափեց փռչին հողն բաշերուն .
 Արիւնակց աչքք չորս գին
 Պըտըտելով ի յանտառին ,
 Մէկն կը փընտուէր , թափել գլխուն
 Սրտին հրուցք ու բարկութիւն :
 Այլ տեսաւ նա , ճիշտ զխնաց
 Բարերար Մուկը կայնած ,
 Որ այսպէս կ'առէր ,
 «Ձեզ երկայն օրեր .

«Ինծի արած աղէկութեանդ փոխադարձ ,
 «Տէր իմ առիւծ , ընդունէ գայս փոքրիկ վարձ» :

Հ. Բ. ԲԱՆՈՆԵՐԻԱՆ

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. — Ամէն մարդու օգտակար եղէք , ձեր ընկերներուն՝ որոնք ձեռն տկար են , կամ անոնց որ ձեռն զորաւոր են . առնէք կրնան օր մը ձեզի ծառայութիւն մատուցանել : Եւ մանաւանդ առանց որեւէ վարձատրութեան յուսալու օգտակար եղէք այլոց : Ըսուած է . բարին չկորուսիր երբևէ : Անոր համար նա որ ծառայութիւն կը մատուցանէ , եթէ բարի սիրտ ունի , ինքզինքը երջանիկ կ'զգայ :

ՀՐԱՆԱՆԳ. — Ի՞նչ հոլով եմ , ասեմուն , բարիք , մէկուն , պատւոյն , շահին , վնաս , մագի , թելով , կորսեամ , առիթ , չարիք , երախտիք , անտառին , խաղալիք , մուկն , առիւծն :

ԱՌԱՍ. — Արեկուրիւն ըրէ ծովը քսիկ , ծովը չքերե նե , աղիքը կը քերե :

ՈՒՆՔ. — Առիթ , պարծառ . — Երախտիք , աշխարհիկ . — Ման գալ . պրտիւ . — Խաղք եղիր , եւլ . — Ճապկրտիլ , յօրանջլէլ չբիւնալ (ներելեք) . — Բաշ , Խնդրանայ մազ :

14. — Շ Ա Գ Ա Ն Ա Կ Ն Ե Ր Ը

ԲՈՎԱՆՆԳԱՅՈՒԹԻՒՆ. — Ահա աշուտ է . հովը աստիկ կը փչէ . աղէկ . այն վար կը թափէ շագանակները : Ի՞նչ ուրախութիւն , երթալ ժողվել փայլուն գեղեցիկ շագանակները :

Աչնան հովը զըւարթ մանկանց
 Առատ առատ կուտայ իւր գանձ ,
 Այն կը ցանէ մեծաքանակ
 Անոնց ճամբուն վրայ շագանակ :

Կանանչ պատեանք ինկած գետին
 Ահա չուտով մը կը բայցուն .
 Գոհարի պէս յայտնուելով
 Այն պտուղներն առատ , համով :

Եւ ազաքներ , այն խտուրն անխախտ
 Կը լեցընեն ուրախ ուրախ
 Իրենց սակաւ եւ կամ կողով
 Շագանակներ հազարներով :

Ուրախութիւն անոնց աչքին
 Փայլ տայ , յետոյ երեկոյին
 Ճարտարութեամբ ասէն տղայք
 Պիտի շինեն իրենց մանեակ :

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ. — Լաւագոյն խաղաղիկներն ստակով գնուածները չեն միշտ, այլ անոնք զորս մարդ իւր ձեռքով կը շինէ :

ՀՐԱՆԱԿ. — Ի՞նչ է հետեւեալներուն հակադրութիւնը, Աւետիկ հով, գրաւոր, մանուկ, առաս, ցանել, մեծաբանակ, գետիմ, համով, ուրախ, ուրախութիւն, շինել :

15. — ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՏԱՍՆՈՅԸ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Տղայ մը կուլար, որովհետեւ տասնոց մը կորսնցուցած էր. անցորդ մը գթաց անոր վրայ և ուրիշ դրամ մը տուաւ անոր : Վստիկներէ մը վերջ տղան իւր կորսնցուցած դրամը գտաւ : Տղան կրնար երկուքն ալ պահել, բայց պարկեշտ և վեհանձն էր. դարձուց դրամն իւր տիրոջը :

Աջնուական անդրդիացի մը տեղ մը արտրտելու ատեն պատահեցաւ տղու մը՝ որ կարծես թէ կորսուած բան մը կը փնտաւր և կուլար :

— Ի՞նչ ունիս, ըսաւ նա անոր :

— Ա՛հ, պարտն, մայրիկիս ինձ դրամ մը տուաւ որպէս զի կաթ ստե՛մ, զայն կորսնցուցի :

— Տղա՛ս, անհող եղիր, բան մը չէ այդ դժբախտութիւնդ : Ա՛ս, անհա քեզի ուրիշ մը, ա՛լ մի՛ լար :

Այս ըսաւ և հեռացաւ :

Բայց անիկ յիսուն քայլ անդին, լսեց որ իւր ետե-

ւէն մէկը կը վազէ . տղան էր որ անոր հասնելու կ'աշխատաւր :

— Պարո՛ն, ըսաւ անոր՝ տղան բարբրովին ուրախ, դրամս գտայ և ձերը ձեզի կը դարձնեմ :

— Շատ աղէկ, տղա՛ս, դուն սպորմութիւն չես ուղեր . իրաւունք ունիս, միշտ պահէ այս փափուկ և հըպարտ ուղղութիւնդ, և ինչ որ ալ ըլլայ վիճակդ, պիտի պատուեն քեզի :

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ. — Տղաքնե՛ր, եթէ հիւանդութիւնը, թշուառութիւնը ձեզի ստիպեն նպատ մը ընդունելու, այն հաստատ որոշմամբ ընդունեցէք միայն՝ թէ երբոր կարող ըլլաք, այն նպատար պիտի փոխարինէք :

ՀՐԱՆԱԿ. — Ո՞րք հաստածիմ մէջ նշանակուած եզակի բառերն յոճակի քրէ՛ք, յոճակիներ եզակի :

ԱՌԱՌ. — Ոսկին և արծարք փորձաքարով կը փորձուին, բայց մտրդկանց արեւը ոսկուով և արծարով :

16. — ԲՆԱԶԴՈՒՄ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Կանուխէն սորվինք Աստուծոյ գոյութիւնն և գիտանք թէ նա կուտայ մեզ ամէն բան :

Ո՛վ սորվեցուց փոքրիկ թռչնոյն Մամուով, փետրով բայն մը շինել,

Ո՛վ սորվեցուց իրեն խնամով Չագերն անոր մէջ ամիտիւն :

Ո՞վ ստրվեցուց ճարտար մեղուին
Անոց ծաղկանց մէջ թըռչտուել,
Ու ձմեռուան իբրեւ սնունդ
Փեթակին մէջ մեզը համբարել :

Ո՞վ ստրվեցուց փոքրիկ մըջման
Գեանի տակէն ծակեր փորել,
Եւ ամառան տաք օրերուն
Չմրան համար կեր պատրաստել :

Ատուռած անոնց ջըցուց ճամբան
Իրենց պէտքերը հոգալու,
Ինքն է որ խելք ու շնորհ կուտայ
Աշխատասէր սղաքներու :

ԲԱՐՈՑԱՅԱՆ. — Բնազգու՛մը ներքին յօժարութիւն մ'է, որով
գործեր կը կատարենք առանց հասկընալու զանոնք կամ անոնց
պատճառները քննելու :

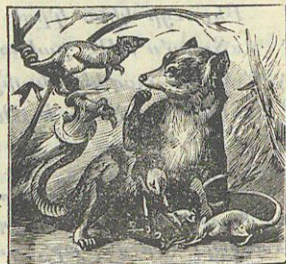
ՀՐԱՀԱՆՔ. — Ի՞նչ հոլով են, փոքրիկ թռչնայն, մամուլ, փետով,
բոյն, խնամով, ձագերն, նարսար մեղուին, ծաղկանց, ձմեռուան,
փեթակին մէջ, մըջման, ծակեր, ամառան, կեր, նամբան, խելք,
ճեռնի :

ԱՌԱՄ. — Մշակեմք միշտ բարիք գործելու, աշխատասէր ըլլա-
լու բնազգներն :

ԲԱՌՔ. — Համբարել, ժողովել. — կեր, ստրվել :

16. — ՄԱՅՐԸ, ՏՂԱՆ ԵՒ ՊԱՐԿԵՐԷՆԵՐԸ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ. — Էք պար-
կերէն փորին տակ տեսակ մը գրպան
ունի, ուր կ'ապաստանին իւր ձագերը,
երբ ասոնք վտանգի մէջ ըլլան : Ահա
Թէ Ինչպէս սիրով նա անոնց վրայ կը
հակէ :

Ծունկին վրայ նստած իր մօր՝
Բերուցի տղան կ'ըսէր մի օր .
«Մայրի՛կ, Ի՞նչ է այս կենդանին ,
«Որ կը ստըտի իր ձագերով միասին .

«Աղուէս թըլի» : — «Չաւա՛կս , այն է
«Կ'ըսէ , մատակ մի սարկերէ :
«Ամէն մօրմէ բարեգորով
«Լի խընամով , նաեւ սկրով :
«Ըստամոքսին քով ունի քսակ ,
«Կարծես սարկի մ'է այն տեսակ ,
Ուր իւր ձագեր վտանգի ժամուն
«Ծածկեն իրենց տկարութիւն :
«Ազմուկ մ'ըրէ , Ի՞նչ կ'ըլլան տե՛ս» :

Չեւք զարնէ տղան եւ սարկերէն փութապէս
վեր կը կանգնի եւ կը պոռայ սղաքին :
Ահա ձագեր զիմեն իրենց մօր գրկին :
Պարկը բացուի եւ ամէն ձագ

Հոն կը մտնէ արագ արագ :

Այնուհետև մայրը շատով

Փախչի , իւր գանձ հետ կրելով :

Բերուցի կինն կ'ըսէ տղուն այն ատեն ,

«Տըզա՛ս , թէ բախտն ըլլայ քեզ դէմ ,

«Միշտ պարկերէն յիշէ՛ , գիտցի՛ր յաւիտեան ,

«Մօր մը ծոցն եւ միշտ արասնով ապաստան» :

Ֆլորանս

ԲՐՈՑՈՍԱՆՆ . — Տղաքներ , երբ դուք փոքր ցաւ մը ունենաք , ձեր մայրը ձեզ կը դրկէ , կը գգուէ , եւ ձեր ցաւը անմիջապէս կ'անհետանայ : Երբ մեծնաք , դարձեալ նա ձեր մտահոգութիւնները պիտի փարատէ , եւ ձեզի սիրտ պիտի տայ անոնց դիմագրելու :

ՀՐԱՀԱՆՈՒ . — Ի՞նչ կ'ըսուին հետեւեալ բառերուն շեղագիր դրուածներն , ծունկին վրայ , սսամոխին տոյ , վսանգի ժամուռն , իւր հետ , քեզ դիմ :

17. — ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԸՆՏԱՆԵԱՑ ՄԷՋ

ԲՈՎԱՆՈՒՄԱՎՈՒԹԻՒՆ . — Աղէկ հետեւեցէք այն ուղեւորութեան՝ զոր խաղաղի ողկոյցը կ'ընէ ձեռքէ ձեռք անցնելով :

Մայր մը իւր աղջկան խաղաղի ողկոյց մը տուաւ . փոքրիկ աղջիկը զայն աննկէ ետքը մտածեց որ սպը

ողկոյցը իւր եղբորը շատ հաճելի պիտի ըլլար , ուստի զայն անոր տուաւ : Եղբայրը առաւ զայն եւ ըստաւ . « — « Հայրս որ վարը կ'աշխատի , անշուշտ յոգնած է . այս զովարար ողկոյցը անոր տանինք » :

Հայրն ալ առաւ : Յետոյ քիչ հետու իւր կինը տեսնելով իրեն քով կանչեց , որպէս զի ողկոյցը անոր տայ :

Այսպէս խաղաղին ողկոյցը դարձեալ զայն տուող ձեռքերուն մէջ եկաւ , եւ մայրը շնորհակալ եղաւ Աստուծոյ այն միութեան համար՝ որ կը տիրէ ընտանեաց ամբողջ անդամներուն մէջ :

ԲՐՈՑՈՍԱՆՆ . — Ամենէն գեղեցիկ բանն է այն ընտանիքն՝ ուր ամենքն զիրար կը սիրեն եւ իրարու հետ կապուած են սերտաւ : Փոքրիկ տղաքներ , դուք կրնաք այս երջանկութիւնը յառաջ բերել , նայեցէք որ բարի եւ սիրելի ըլլաք : — Աղէկ պտուղ մը ուտելն հաճոյք մ'է . բայց զայն մեր մէկ սիրած անձին տան աւելի մեծ հաճոյք է :

ՀՐԱՀԱՆՈՒ . — Հոլովեցէք , մայր , աղջիկ , խաղաղ , ողկոյց , եղբայր , հայր , ձեռք :

ՍՈՍՍՍ . — Միտեցէք զերար . — Զաղացքը երկու ֆարէն , սերը երկու զրիսէն . — Ըրեք ուրիշին ինչ որ պիտի ուզեիք որ ուրիշներ ընեն ձեզ . — Հայրեր եւ մայրեր , երբ կուզեք որ ձեր զաւակներն հաւերաշխ ըլլան , դուք ալ այնպէս եղէք :

18. — ԱՂՈՒԷՍ ԵՒ ԽԱՂՈՂ

ԲՈՎԱՆՆԱԿՆԻՑԻՆՆԵՐ. — Աղբուկն
 մը սարսիկնայն մը առջևէն կ'անցնի.
 Խաղողներն ախորժարեր են, բայց շատ
 բարձր են : — Ի՞նչ ընէ աղբուկը. փո-
 խանակ ըսելու թէ յետ կրնար հասնիլ
 այն գեղեցիկ խաղողներուն, կ'ըսէ .
 « Ձեռ ուզեր, որովհետեւ անոնք չափա-
 չիկ շատ կանակն են » :

Քաղցած Աղբուկն ինչ ըրաւ
 չըրաւ :

Այլի մը մտաւ
 Տեսնէ որ խաղողները
 Կուզ կախուած կը վառին .

Սանամարին ոչ թէ միայն աչքերը ,
 Ակուաներն ալ կըրակ առին .
 Կուզերն որ ըսե՛ս իրարմէ հատուն ,
 Մէկմէկ յակընթի նըման սըլապըզուն :
 Ի՞նչ էր՝ գիտե՛ս՝ ցաւալին ,
 Կուզերը խիտ բարձր էին :
 Մեր Աղբուկն շատ աշխատեցաւ .
 Ճատքեց ցատքբտեց , չորս դին ման եկաւ ,
 Ճար մը չը գտաւ ,
 Մէկ կուզ մըն ալ փըրցընէլ չը կրցաւ .

Ամբողջ ժամէն աւելի
 Պարտոյ սեղը կը յոգնի .
 Կ'եղնէ կ'երթայ բանն ու կ'ըսէ :

« Է՛հ , ի՞նչ կայ ,
 Տեսքին նայիս նէ գէշ չէ ,
 Բայց կա՛վ-կանանչ է ա՛հա .
 Ձե՛ս գտներ մէջը եւ ոչ մէկ հատիկ
 Հատուն խաղողիկ :
 Գիտե՛մ , բերանդ որ դըրուին ,
 Իսկոյն սկսաները չարաչար պիտի հարուին » :

Գարիկ Արեւիկա Այվազեան Բոխով

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ. — Ի՞նչ կը մտածէք Աղբուկն վրայ . իրաւունք
 ունի չցաւելու , ի՞նչ օգուտ ցաւելն : Բայց իրաւունք չունի ստելու .
 ունայնամտութեամբ կը ստէ , կեղծելով թէ կ'արհամարհէ եր ու-
 զած խաղողները : — Սարգիս կ'ուզէ գնել գեղեցիկ գիրք մը այս ինչ
 գրատունէն , բայց գիրքը սուղ է : Եթէ զուարթութեամբ իւր
 վիճակին համակերպի , իրաւունք ունի . չունենալն ամթ չէ : Բայց
 եթէ ըսէ . « Այս գիրքը շատ ոչինչ բան է , չե՛մ ուզեր զայն » : Այս
 կերպով ստախօս մը եւ ունայնամիտ մէկը պիտի ըլլայ :

ՀՐԱՀԱՆՊ. — Հեհեհալ գոյականներուն Բով մէկ մէկ անական
 դրէլ . Աղբուկն ալ , այգի , խաղողներ , աչքեր , ակուաներ , յակիկեր ,
 ծամ , տաբ :

ԱՌԱՄ. — Երբ մարդ սիրածը չունենայ , ունեցածը պիտի կ
 սիրէ :

ԲԱՌՔ. — Կուզ , ոչ ի՞նչ . — Պապըն , փայլուն :

20. — ԱԳՈՒԱԻՆ ՈՒ ԱՂՈՒԷՍ

ԲՈՒԱՆՎԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Ահա կը տեսնէք թէ ինչպէս Ագուան, որ յիմար մ'էր, կորսնցուց պանիրը, որպէս զի աւելի հաճոյքով մը մտիկ ընէ Ագուէտին շողքորթութիւններուն .

Ոստի մը ծայր
Պարոն Ագուան էր թառեր .
Բերանն աւար

Գոցսած պանիրի կտոր մ'ունէր :

Հոտը կ'առնա .

Ագուէտը վեր վեր կ'իյնայ .

Անուշ լեզու

Կուզայ վարէն ձայն կուտայ .

« Բարե՛ւ բարե՛ւ ,

Պարոն Ագուա ,

Բեզ չաս արեւ .

Ո՛հ , ի՛նչ աղւար

Ինչ գեղեցիկ

Ես իրաւ որ :

Աստ չը կարծես

Թէ ձայնդ ալ է

Սա տեսքիդ պէս ,

Դուն մէկ հատիկ

Անտառիս մէջ հիւր հաւերուն ես իվանիկ » :

Աս ըսելով խընտուէն

Կ'ելլէ Ագուան ինքիրմէն ,

Կըտուց մը լայն կը բանայ

Որ անուշ ձայնը ձրգէ .

Որպը բերնէն վար կ'իյնայ .

Ագուէտն խեղցն կը խըլէ ,

Չայս ըսելով իրեն հոն ,

« Միամիտ Պարոն ,

Գընա խելք սովրէ .

Ամէն շողքորթ կ'ապրի անոնցմէն

Որոնք կը խարտին իր անուշ լեզուէն .

Աս դասն որ հիմա դու ինձմէ առիր ,

Կ'արժէ , խօսք չը կայ , կըտոր մը պանիր » :

Ագուան ամօթով

Սըրտին էրուքով ,

Երդում կ'ընէ հոն , թէպէտ քիչ մը ուշ ,

Մէյ մ'ալ չաւտապու լեզուայ փաղաքուշ :

Թարգ. Հ. Գեղեց Հիւսիսիւզ

Լաճճոբլի

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ. Ագուէտն խաբեցայ մ'է , ըայց իւր տուած դասն օգտակար է : Եթէ մտիկ ընենք շողքորթներու , պիտի խարտինք . Ագուանին պէս մենք ալ պիտի պատժուինք մեր անմիտ ունայնամտութեան համար : Միայն անոնց մտիկ ընենք՝ որոնք համարձակօրէն կ'ըսեն մեզ ինչ որ կը մտածեն մեր վրայ , և որոնց յանդիմանութիւններն և խորհուրդները զմեզ կը կրթեն և լաւագոյն կ'ընեն :

ՀՐԱՀԱՆԳ. — Ո՛րոնք են հետեւեալ քայերուն տերեր , քառեր էր վեր վեր կ'իյնայ , չկարծես , կը բանայ , վար կ'իյնայ , կը խլէ , կ'ապրի , երդում կ'ընէ :

ԱՌԱՄ. — Ով որ կուսազ կը շողոխորի մեկը, կա անկի կը սիրի զանի :

ԲԱՌՔ. — Փիւնիկ, թռչուն մը, անչա քաշու. — Փաղաքուշ, շրտար :

21. — Ծ Ի Ծ Ե Ռ Ն Ա Կ Ն Ե Ր Ը

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ. — « Գպրոց մտնել, աշխատիլ. Ի՛նչ ձանձրալի բան, կը մտածէր Ասատուր, և յ՛րջափ երջանիկ են դպրոցականներէ աւելի ծիծեռնակները » : — Բարեբախտաբար մեկը անոր բացատրեց ծիծեռնակներուն տուած խրատը : Այն ատեն Ասատուր զուարթութեամբ դպրոց մտաւ և աղէկ աշխատեցաւ :

Ասատուր դպրոց կ'երթար. բայց դրան առջեւ կանգ կ'առնու, գլուխը վեր կը վերցնէ եւ կը տեսնէ ծիծեռնակներն, որոնք կ'երթան կուղան, մերթ դեմնի երեսէն երթալով, մերթ տանեաց վրայ բարձրանալով : « Ա՛հ, կ'ըսէ նա, ի՛նչ երջանիկ ապրելու եղանակ » :

Մարդ մը որ հոն զանի կը դիտէր, հասկըցաւ տղուն միտքը եւ ըսաւ անոր, « Ի՛նչ չես գիտեր թէ ի՛նչ կ'ընեն այս ծիծեռնակները : Անոնք ձանձեր կը բռնեն՝ որպէս զի իրենց ձագերուն տան, որոնք առանց անոնց պիտի մեռնէին : Սորվէ՛, ասոնց զուարթութեամբ թըռչելը դիտելով, թէ ի՛նչպէս մարդ պետք է իւր սրտնը կատարէ զուարթ սրտով եւ առանց նեղուելու » :

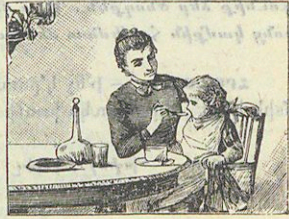
— « Այո՛, կը հասկընամ, ըսաւ Ասատուր, աղէկ դաս է այդ, եւ դպրոց կը վազեմ » :

ԲՈՐՈՑԱԿԱՆ. — Հանդիստ սրտով կատարուած աշխատութիւնը ձանձրացուցիչ չէ երբեք : Զուարթութեամբ դպրոց մտի՛ր, լաւ աշխատէ՛ և առանց նեղուելու : — Ծիծեռնակները ուրախ են, որովհետեւ իրենց ձագերուն համար կ'աշխատին, — Բու ծնողքդ ալ հաճոյքով կ'աշխատին, մտածելով թէ դուն անոնց պետք ունիս : — Դուն ալ նոյնպէս զուարթութեամբ աշխատէ՛, որովհետեւ դուն պիտի ուրախացնես ծնողքդ, երբոր բարի և ուսեալ մէկն ըլլաս :

ՀՐԱՆԱԳ. — Ի՛նչ կ'ըսուին հետեւեալ շեղագի բառեր, գլուխը վեր կը վերցնէ, կը տեսնէ ծիծեռնակները, զանի կը դիտէ, հասկըցաւ զոն միտքը, անոնք մտնէր կը բռնեն, իւր պարտքը կատարէ :

22. — Ա Ռ Զ Ի Ն Ե Կ Ը

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Հօր և մօր համար իրենց տղան ազգեր է սուրբ բանաստեղծութեան :

Ի՛մ Գառնուկիս սիրան է
Զուտ, մաքուր սակի .
Ինձի մըտիկ կ'ընէ,
Կը պառկի խօսքի :

Երկու աչուկներէն
Զինքն ըրի պաշխի .

Թարթիչները խրճեց,
Գիրկա բրաւ պահիկ :

Օրուան լուսէն առաջ
Կ'ելնէ շուա առտուն .
Թուչնիկներուն հետը
Ինքն ալ է արթուն :

Քանի՛ վըրան նայիմ՝
Սիրտըս կը բացուի .
Թուչն է կարմիր խնձոր
Եւ աչուին ծափ :

Միերան Յովհաննէսեան

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ . — Տղաքներ, մտածեցէ՛ք թէ ինչ բարեքներ կ'ընդունիք ձեր ծնողքէն . Այս մտածումը միայն ձեզ պիտի ստիպէ առնոց կամքին համեմատ մեծնալ , այսինքն բարի քլալով :

ՀՐԱՀԱՆԳ . — Ի՞նչ կ'ըսուին հետեւեալ շեղագիր բառերը , ինծի մտիկ կ'ընէ , կր պառկի խօսքի , երկու աշուկներէն զինքն ըրի պաշիկ .

ԲԱՌՔ . — Խփել , ֆոցել . — Ծաւի , փայտ :

23. — ԵՐԿՈՒ ՃԱՄՐՈՂԴՔ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Կը տեսնէք ահա թէ ի՞նչպէս թու մաս զըրկուեցաւ այն քսակէն , զոր չուզեց բաժնել իւր ընկերոջ հետ :

Թու մաս ազրար եւ Թորոս սերտ բարեկամ՝
Օր մը մօտի քաղաքն երթալ ըսկըտան .
Թու մաս տեսաւ մէջտեղ ճամբուն
Ոսկոյ քրտակ մը լեփ — լեցուն .
Վար ծըռեցաւ առաւ զայն ,
Արտորնօք զրաւ ի զըրրպան :
Թորոսն ասաց ուրախ սըրտով . —
— « Բաղդերնիս լաւ յաջողեցաւ : » —
— « Ձէ , կըրկնեց Թու մաս պագուկ նայուածքով .
« Բաղդերնիս՝ այս տեղ չը յարմարեցաւ .
« Թէ կ'ուզես զրուցէ , բաղդըդ բանեցաւ : » —
Շատ սըրտմեցաւ սիրտ Թորոսին՝
Պաղ խօսքերով բարեկամին .
Թէ եւ լըսեց իրր անաարբեր ,
Սակայն արխնը զարկաւ վեր :
Յետոյ դաշտէն յանտառ մըտած ժամանակ ,
Վաղեցին յանկարծ
Թու մասի զիմաց
Արխնկըզակ երկու կըտրիճ աւազակք :

Խեղճը վախէն լեղապատտաւ
— « Կորանք, կանչեց, Թորոս աղբար : » —

Աղբար Թորոս անտարբեր,
— « Կորանք, սասց, մի՛ գրուցեր,

« Այդ տեղ, կորայ, կուգայ յարմար : »

Կատարելով իր ճամբան՝

Գնաց մըտաւ ծառաստան :

Թումաս մինակ ի՛նչ անէր :

Միրազ մեկնիկ չէր ուզեր,

Ուստի չուսով քրտախն հանեց

Աւազակաց ձեռքը յանձնեց :

Թէ դու յաջող ու լաւ օրիդ

Քու բարեկամ չը միշէս,

Քու բարեկամդ ալ նեղ օրիդ

Չի նայիր բնաւ քու երես :

Ն. Բ. ԳՈՐԾԵՐԵԱՆ

ԲՆՐՈՅՆԱԿԱՆ. — Թումաս ոչ միայն ետաներ մ'է, այլ և ան-
պարկեշտ մէկը : Որովհետեւ գտնուած բան մը ոչ թէ գտնողինն է,
այլ զայն կորսնցնողին : Այսպիսի պարագայի մը մէջ պարտականու-
թիւն է գտնուած առարկայն տեղւոյն իշխանութեան յանձնել :

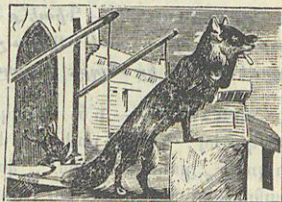
ՀՐԱՀԱՆԳ. — Որոճեցիք այն հասուածիմ մէջ սէր բայիները :

ԱՌԱՎ. — Իե՛ղ կերպով ստացուած հարսուրիւնը օգուտ չունի :

ԲԱՌՔ. — Արեւնկզակ, յարգասպան :

24. — ԱՂՈՒԷՍՆ ԵՒ ԳՈՐՏԸ

ԲՈՎԱՆԳՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Աղուէսը
չտո չար է, և բոլոր առականրուռն մէջ
դրեթէ ինքն է որ ուրիշ կենդանիներու
ընդ խաղը կը խաղայ : Բայց այս տեղ
ինքն է որ կը բռնուի անիմաս և փոք-
րիկ կենդանիէ մը, այսինքն գորտէն :

Օր մը, աղուէս մը եկաւ ճահիճի մը եզերքը ջուր-
խմելու. գորտ մը խտախն վրայ նստած էր. նա անոր
ետեւէն կարկաշեց. « Ե՛լ ատիկ, կ'ըսէ աղուէսն, ապա-
թէ ոչ քեզ կը լսիեմ » : — « Մի՛ հպարտանար այդչափ,
կ'ըսէ գորտը, դուն քու արագընկթացութեամբդ կը հը-
պարտանաս, բայց ես քննէ գերազանց եմ » :

Աղուէսն սկսաւ խնդալ : Բայց երբ նա շարունակ
իւր վազելու կերպը կը գովէր, ըսաւ անոր, « Օ՛ն ուրե-
մըն մէկտեղ մըցինք, վազենք, տեսնենք թէ ո՞վ ա-
ռաջ պիտի հասնի մօտի քաղաքը » :

Այս ըսելով աղուէսն ետին դարձաւ :
Գորտը այն վայրկենին աղուէսին խիտ սրչին վրայ
ցատքեց եւ հոն պահուրտեցաւ :

Եւ ահա մեկնեցաւ, հասաւ : Կանգ կ'առնու քաղա-
քին դուռն եւ ետին կը դառնայ, նայելու թէ հեռուն
պիտի տեսնէ՞ գորտը : Նա այն ատեն կ'իջնէ սրչին տա-
կէն, եւ երբ աղուէսն ճամբայ կ'ելնէ քաղաք մտնելու
համար : « Վա՛յ, կ'ըսէ անոր, դուն ծայրն հասար : Ես

ևս պիտի դառնայի կարծելով թէ չէիր ուզեր գալու:»
Գորտը բոլորովին հպարտացած լճակը գարձաւ, եւ
ձամբուն վրայ կը պարէր իւր յաղթութեան համար:

ՅԱՐՈՍԱԿԱՆ. — Գիտէ՞ք թէ ինչո՞ւ այս պատմութիւնը ձեզ
հաճոյք կը պատճառէ: Անշուշտ զուարճայի ըլլալուն համար չէ: —
Աղուէտը նախ կը ծաղրէ գորտը, եւ վերջը գորտը զանի կը ձողրէ:

ՀՐԱՀԱՆԳ. — Ի՞նչ տեսակ բայեր են, եկաւ, խնելու, նստած էր,
կարկաչեց, կ'ըտէ, լափեմ, մի' հպարտանաւ, եմ, սկսաւ, խնդալ,
կը գովէր, քսաւ, մեղինք, վագնեմ, տեսնեմք, դարձաւ, ցատեց,
պահուրեցաւ, մեկնեցաւ, հասաւ, կանգ կ'առնու, կը դառնայ:

25. — Ա Գ Ա Շ Ն Ե Ի Շ Ա Ի

ՅՈՒԱՆՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Ոսկիէ հաւկիթ ամող հաւ չիկայ.
Քայց կան վաճառականութիւններ, որ ամէն օր օրինաւոր շահ կ'ար-
տագրեն և կանոնաւոր ապրուստ մը կը բերեն:

Տղայութեանը ժամանակ

Ագահութեան դէշութեանը օրինակ

Տեղ մը ա՛յս եմ կարդացեր,

Թէ ատենով Ագահ մարդ մը կայ եզեր՝

Որ ոչ արհեստ ունէր ձեռքը՝ ոչ սրաչտօն,

Եւ սակայն սրնտուկն էր լեփ-լեցուն:

Այս մարդը հաւ մը ունէր ընդատուն.

Հան ալ լա՞ն է, ըսէ դուն. —

Այն հաւը հաւկիթ կ'ածէր.

Ոչ թէ հասարակ հաւկիթ, որ է ձու,

Հապա ոսկիէ՛ կարծես թէ թափում:

Քայց ի՞նչ կ'ըսես որ Ագահին համար այն շահը քիչ եկաւ.

Տե՛ս թէ միտքը ի՞նչ եկաւ.

« Արի քսա՛ սա հաւուն փորը բանամ.

Անշուշտ մէջը ոսկի հանք մը կը գտնամ:

Խեղճ Հաւը մտրթեց ու փորը ձրղքեց,

Բայց ի՞նչ գըտաւ հոն, եւ ի՞նչ ձեռք ձրղեց. » —

Սովորական քարածիկ

Ու հասարակ փորտոխբ:

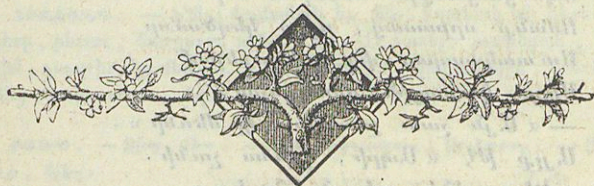
Գարբիկ Արեւպիսի Այվագեան

Քնիլով

ՅՈՒՐՈՍԱԿԱՆ. — Կան վաճառականներ՝ որոնք կ'ուզեն շատ շա-
հիլ, գէշ ապրանք ծախելով շատ շատ, գործաւորներ՝ որ կ'ուզեն
շատ շահիլ իրենց գործերը գէշ և շուտ պատրաստելով: Եւ սակայն
ի՞նչ կը պատահի: Վաճառականը զնող չունենար, գործաւորն ալ
գործ չի գտներ: Անոնք այս առտակին Ագահին պէս կ'ընեն այս կեր-
պով, կ'ըսպանեն ոսկի ամող հաւը:

ՀՐԱՀԱՆԳ. — Ի՞նչ բառեր կը շինու իմ նետեւեալ բառերէն, տղայ,
պահ, մարդ, արեւտ, հաւ, ջան, ոսկի:

ՅԱՌՌ. — Ընդատուն, հանդէսով անդ:

26. — ԱՐՁԻՆ ՔՈՒԻՒՆՆ

ԲՈՎԱՆԴԱՎՈՒԹԻՒՆ . — Մատակ
արջ մը շատ տղեղ ձագ մը ունէր ,
զոր կ'ուզէր սպաննել : Բարեբախտա-
բար նա լղեց լղեց և սիրուն արջուկ մը
ըրաւ իւր ձագն :

Մարիկ Արջուկ ձագ մի բերաւ .

— Այդ կարգէ դուրս բան չէ իրաւ , —

Բայց դու հարցուր թէ ի՞նչ ձագ .

Շընչաւորի տիպ կերպարանք

Չունէր այդ խեղճ արարած .

Մըսի կըտոր մ'էր ձըգուած :

Տեսնողին սիրտը չէր քաշել

Մօտենալով վըրան նայել :

Այլ սակայն դուռ դըրացիլ

Թափեցան աչքի լուսի .

Նոր ցուցանքին սեւարեւ մօր՝

Ոմանք սըրտանց , այլք կեղծաւոր

Սուտակասպաս իտոճ խօսքերով

Սիրտ կուտային զըրուցելով .

— « Այն շատ չապրիր , կը մեռնի » .

Այլք թէ « Ապրի , վընաս չունի .

« Խելօք լինի , տեսքն ի՞նչ է » :

Իսկ ուրիշներ զայս կ'ասէին

Թէ « Վերէն եկած խաչին

« Համբերել՝ մեզի սրարք է » :

Յաւած մօր սըրտին այսպիսի խօսքեր

Խոր կը բանային նորանոր վէրքեր :

Բայց ասելիք խօսք մի չըկար ,

Յուցանք մէջ տեղ կա՛ր երեւնար :

Սակայն դու տե՛ս , թէ ի՞նչ բարիք

Հանեց՝ չարէս խելօք մարիկ :

Հըրէջ ձագուկն առջեւն առած ,

Սմբողջ օրեր , դիչերն ի բուն

Աշխատեցաւ՝ զայն լըզելուն .

Որ վըրան դեռ ամիս չանցած ,

Մըսի կըտորն կենդանացաւ :

Հըրէջն եղաւ

Արջուկ մ'աղւոր ,

Աշխոյժ , ճարպիկ գունա ու կըլոր :

Հ. Բ. ԲՈՒՇՆԵՐԻԱՆ

ԲԱՐՈՅՍՎԱՆ . — Տղաքներն պզտիկ արջերու նման են . պէտք է որ ծնողք և ուսուցիչք զանոնք շարունակ լինի : Տղաքներ , անոնց աշխատութիւնը դիւրացուցէք ձեր հնազանդութեամբ և երախտագիտութեամբ :

ՀՐԱՀԱՆԳ . — Ի՞նչ ժամանակ եւ ի՞նչ եղանակ են հետեւեալ բայերը , բերաւ , հարցուր , ունէր , եր , չէր բաշխել , քափեցան , կուսային , չապրիր , կը մեռնի , ունի , կ'ասէին , կը բանային , երեւնար , հանեց , աշխատեցաւ , եղաւ :

ԲԱՌՔ . — Տե՛ս , չե՛ . — Սուտակասպաս , կեղծաւոր . — Յուցանք , հրէ :

27. — Մ Ա Յ Ր Ի Մ

ՅՈՎԱՆՆԱՅԻՆԹԻՒՆ. — Ո՛վ մանկիկ , կին մը կայ որ կը հսկէ քու վրադ գիշեր ցորեկ , որ քեզի կը սորվեցնէ բարի ըլլալ՝ բարութեան օրինակը տալով քեզ , որ քեզ կը սիրէ ամենէն աւելի : — Գուն գիտես թէ նա քաւ մայրդ է :

Երբ ես գիշերն քնանամ խաղաղ ,
 Երազներով եւ օրօրս իմ ,
 Դուն իմ վրաս հրակես ուրախ ,
 Մայր իմ :

Զիս կըտամբես անուշ անուշ ,
 Թէ չար գործեմ կամ սրխալիմ ,
 Քեզմով չարէն կ'ըլլամ ըզզոյշ ,
 Մայր իմ :

Դու իմ վրաս միշտ մըտած կուս ,
 Մոակ դու անկեղծ ինձ մըտերիմ ,
 Ամէն ժամուն քեզ եմ կարօտ ,
 Մայր իմ :

Քեզմով գիտցայ զԱստուած սիրել ,
 Ամէն բարիք քեզմով ունիմ ,
 Ո՛վ սիրելի եւ անձնըւէր
 Մայր իմ :

Թէ քեզ տանջէ բախտն անիրաւ ,
 Ես քեզ նեցուկ սիրտի կանգնիմ ,
 Մինչեւ ըլլաս ծերուկ պատաւ ,
 Մայր իմ :

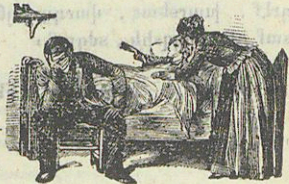
ՅՈՎԱՆՆԱՅԻՆԹԻՒՆ. — Ո՛վ մանկիկ , դու պիտի ինձամեւ մայրդ , պիտի սիրես զանի , երբ պատաւ է , ինչպէս որ նա այսօր քեզ կը ինձամէ և կը սիրէ : Բայց պէտք չէ որ դուն այնչափ երկար սպասես , որպէս զի յայտնես անոր քու երակտագիտութիւնդ . պզտիկութենէդ ըսկըտալ կընաս վճարել քու սիրոյ պարտքդ . հիմակուրնէ եղիր բարի , հեղահամբոյր , հնազանդ , աշխատող :

ՀՐԱՆԱՆՊ. — Ի՞նչ են հետեւեալ բառերուն հակաբիւժները , գիշեր , խաղաղ , հսկել , կեամբել , անոյց , սխալել , չար , զոյց , անկեղծ , մտերիմ , բարիք , սիրելի , պատաւ :

ՅԱՌՔ. — Կշտամբել , էւր զորէն :

28. — Պ Ձ Տ Ի Կ Փ Ի Լ Ի Մ Ո Ն Ը

ՅՈՎԱՆՆԱՅԻՆԹԻՒՆ. — Պզտիկ ֆիլիմոնը շատ հիւանդ էր և կ'ըսէր ինք թէ պիտի մեռնէր : Խեղճ հայրը կ'աղաչէր անոր որ այդ բանը չըսէ , իսկ մայրը քիչ մը անդին կը պահուէր տէր լալու համար : Երկուքն ալ կը ջանային հաւատալ թէ նա չպիտի մեռնէր , և այնպէս կը հաւատացնէին սղան :

Եթէր տարեկան էր : Բոլորովին խարտեալ , վարդապոյն , վատվրուան , եւ ճնճըրակի մը պէս զուարթ . երեք .

չաբաթէ ի վեր տենդ ունէր . երեկոյ մը թաղին դարոցէն
բերուած էր նա , գլուխը ծանր եւ ձեռքերն ալ շատ
տաք : Եւ անկէ ի վեր հոն էր , անկողինը . եւ երբեմն
զատանցելու ատեն կ'ըսէր , նայելով դէպ ի իր փոքրիկ
նոր կօշիկներուն , գորտնք դրած էր մայրը խնամով ան-
կիւնը տախտակի մը վրայ : « Պզտիկ Փիլիմոնին կօշիկ-
ները թող նետուին , պզտիկ Փիլիմոն զանոնք ալ չսլտի
հագնի . պզտիկ Փիլիմոնը դարոց չսլտի երթայ , երբե՛ք » :
Այն ատեն հայրը կ'ըսէր , կը սրտաւր . « Չե՛ս լներ » :
Եւ մայրը կ'երթար անոր սնարքին կողմը իւր գլուխը կը
ծածկէր բոլորովին տժգունած , որպէս զի պզտիկ Փիլի-
մոնը իւր լայր չլէ :

ԲԱՐՈՅԱՎԱՆ . — Շատ անգամ տղաք երեկոց ցաւը կը չափա-
զանցեն որպէս զի աւելի ի գութ շարժեն : Բայց պզտիկ Փիլիմոնը
յանցանք չունի . նա ըսածը չէր գիտեր : Բայց դու եթէ հիւանդ ըլ-
լատ , մտածե՛ք . քու ծնողացդ անհանգստութեան վրայ : Աղէկ հիւանդ
եղիր , այսինքն համբերութեամբ դիմադրե՛ ցաւերուդ , որպէս զի
ծնողքդ աւելի մտահոգութիւն չունենան :

ՀՐԱՆԱԿ . — Հետեւալ անականերուն ֆոլ մէյ մէկ գոյական
դրէ՛ք . խարտաւ , վարդագոյն , վառվառու , գուարք , երեւ , ծանր ,
սաք , նոր , պզտիկ , տղայն :

ԲԱՌՔ . — Խարտաւ , դէղին . — Վ. աւարուռն , Եւրոպ :

29. — Օ Ր Օ Ր

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆ . — Մայրը կ'երգէ . եւ անոր երգերուն ազ-
դեցութիւնը շատ զօրաւոր է :

Օ՛րօր , աղւոր մանչս ,
Օ՛րօր , մեծցընեմ օրէ օր ,
Հօրըդ նրման մարդ եղիր ,
Տունըդ քեզմով տեսնէ օր :

Ծոցիկըս տաքուկ օրան ,
Մազերըս ծածկոց վրան ,
Մըջի՛կ , մըջի՛կ մըրափէ ,
Պառկինք բերան առ բերան :

Գիշերն եմ քովիկդ արթուն ,
Զիս կը գտնես քովդ առտուն ,
Քեզի մէկուն չեմ հաւտար ,
Սրտիս սէրն ես , կեանքս ես դուն :

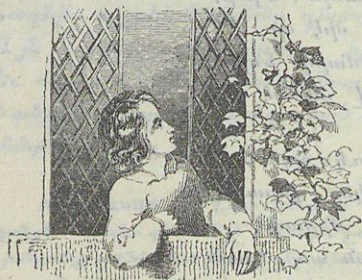
Ո՛վ որ տեսնէ , թող դատէ ,
Մանչուկըս հարազատ է .
Կունս ու կըրոր ննաչիկ ,
Հազարին մէջ մէկ հատ է :

Միհրան Եովհաննէսյան

ԲԱՐՈՅԱՎԱՆ . — Վերոգրեալ տղերն մօր սէրը կը յայտնեն ի
խրատներով , որոց համեմատ իջնէ թէ պատրաստուի տղան :

ՀՐԱՀԱՆԳ. — Հեկե եալ բառերէն բառեր շինեցիք. հայր, տուն, բերան, գիշեր, արքուն, սեր, դաս :

30. — ՕՐԻՈՐԴ ՓԱՓՈՒԿ

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ .

— Տեսէք թէ ի՞նչ կը մտածէ ծոյլ աղջիկը : Կա՞ որ չուզեր ունենալ ապագայի հոգը, եղբւկէ այնպիսւոյն :

Սորվէ՛ ու սորվէ՛, ուսմունքն ի՞նչ ընեմ, Բզգեստ չէ հագնիմ, անուշ չէ ուտեմ : Ի՞նչ մը գաղղիերէն եւ դաշնակ ու պար . . . Լա՛ւ . ի՞նչուս պէտք է այդ խորունկ գրաբար : Գարտէզի վրայ աշխարհ մը տեսնել, Գասիը պարասի տոկոսներ հաշուել, Կէս կուշտ կէս նոթի, գիտնալ թէ ո՞ւտտի կուգայ լաւ ցորեան, կարագ կամ գինի, Չափել կեղծ ձեւով մօսա ըզգեստներ, Երբ սընտուկիներս կըրնակս եմ առեր : Ես աշխարհի մէջ քանի՞ օր ունիմ, Եւ ի՞նչ հարկ է որ այսչափ չարչարուիմ :

Այսպէս կը խօսէր օրիորդ Փափուկ եւ զբարոյն իրեն բանտ կուգար անձուկ : Նառ գնաց եկաւ, եւ ոչինչ ուսաւ, Գաշնակն իսկ իրեն շատ դժուար եկաւ . Մերթ գիրքը բացաւ, աչքերը գոցեց, Գասարանին մէջ յաճախ մըրբափեց . Միշտ խողաց խնդաց, կերաւ ու խըմեց, Եւ յետոյ աղւոր քունիկ մը քաշեց :

« Տանձ էր նէ հասաւ, խնձոր՝ կարմրեցաւ » : Մեր Փափուկին ալ տարիքը լեցաւ : Վերջի քննութեանց՝ դարձեալ բացակայ . Մըրցանակայ օր՝ սուտ հիւանդ կ'ըլլայ : Ի՞նչ ցաւ ծնողաց, վա՛յ չար անպիտան . . . Յետոյ զղջաց շատ, բայց օրերն անցան :

Յ. Ոսկան

ԲԱՐՈՅՍԱՅԱՆ . — Փոքրի՛կ աղջիկներ, մի՛ մտածէք օրիորդ Փափուկին նման, եթէ չէք ուզեր ձեր ծնողքը վշտացնել :

31. — ՄՏԱՅ ԱՐԹՆՈՒԹԻՒՆ

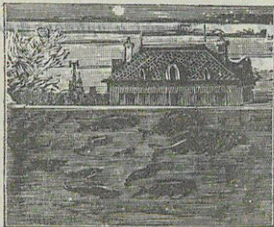
ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Յիրաւի այս փոքրիկ տղան դիւցազն մ'է, որ իւր կեանքը վտանգի կը դնէ իւր եղբայրն խղճուելէ ազատելու համար : Վսեմ է իւր արթնամտութիւնն՝ որով վայրկեանապէս ջուրը կը նետուի և կը խէ իւր եղբայրը վերահաս մահուանէ :

Օր մը փոքրիկն Վարդգէս, որ հապիւ չորս տարե-

կան էր, կը սպարտէր զեռասկիւմը եղերք իւր երեք եղբայրներուն հետ՝ որոնք իրմէ մեծ էին: Փոքրիկը սխալ քայլ մը ստաւ եւ ինկաւ ջուրին մէջ՝ որ խորունկ եւ սրընթաց էր. մեծ եղբայրը սկսաւ օգնութիւն պատալ եւ վախէն ծուներ դբաւ. երկրորդը սուն վազեց մայրը կանչելու: Բայց երրորդը Յակոբ, որ եօթը տարեկան էր, ջուրին մէջ նետուեցաւ եւ իւր սղտիկ եղբայրը ազատեց:

ՀՐՈՋԱՆԳ. — Ի՞նչ կ'ըստի չորս սարեկանիմ' —, գեթի եգեբ' —, մեծ եղբայր' —, ծուեր դաւ' —.

32. — ԾԱԾԱՆՆ ԵՒ ԻՒՐ ՊՁՏԻԿՆԵՐԸ

ԲՈՎԱՆԳՎԱԿՈՒԹՒՆ. — Գետոյն խորը ծածան մայրիկ կը յանձնարարէր պզտիկ ծածաններուն, որպէս զի եղերքն մօտ չերթան՝ ձկնորսին որս չերթալու համար: Բայց ողորդեալներու եղանակն էր, ծածանները միայն երկինք եւ ջուր կը տեսնէին, և կը կարծէին թէ այլ եւս ձկնորսներ չկան. կը ծաղրեն իրենց մօր խրատները և հեռուն կերթան: Սակայն ծածան մայրիկ իրաւունք ունէր, ջուրը կ'իջնէ և ձկներն ցամաքը կը մնան, ուր կը բռնուին և կերակուր կ'ըլան:

« Ըզգուշացէք, եղերքին մօտ մի' երթաք, « Սյլ սրահուեցէք գետոյն յատակ .

« Մահարեր ուսկանն թող ձեզ տայ վախ, « Կամ ձեզ բազէն չընէ մնասաղ »: Սյսպէս խօսէր իրեններուն՝ ծածան մայրիկ: Ասանք զեռ փոքրիկ, ո՞վ կ'ընէ մտիկ: — Ահա ապրիլ ամիսն էր, կարծր սառեր եւ ձիւներ Ձեփիւսներէն հալէին, Լեռներն ի վար իջնէին: Գեան անոնցմով փըրփըրալից կ'ուռենար Եւ կ'ողողէր շուտով ամէն դաշտավայր: — « Վա՛յ վա՛յ, պոռան ձկներ փոքրիկ, « Ի՞նչ կ'ըսես դուն, ցընդա՛ծ կընիկ. « Կարթ կամ թակարդ մեզի ի՞նչ հող, « Մենք բնակիջներ մըրկոտ ծովուն չէ՞նք արդեօք: « Լոկ ծով, երկինք, տե՛ս, կ'երեւին. « Ջրոյն տակ ծառերն ալ ծածկուին: « Հիմայ տիրենք մենք սառն տեղ. « Սյս՝ ընդհանուր է ջրհեղեղ »: — « Ատոր մ'աւտաք, կըսէ մայրիկն այն պատաւ. « Շուտով ջուրը քաջուի եւ մնայ հող ու կաւ: « Մի' հեռանաք, եւ արկածէ վախնալով « Ջրոյն խորը գուք մընացէք սպահով »: — « Վա՛յ քեզ, կ'ըսեն ձկներ, կրկնէ՛ անպատճառ մայրս. « Միեւնոյն ճաւ, « Մընաս բարո՞վ... տեսներք հիմայ մեր նոր կալուած »: Սյսպէս կ'ըսեն մեր ձկնիկներ շքարած. Ահա կ'ընեն գետոյն խորէն, երկիրն ծածկող ջուրերուն մէջ կը վազեն: Բայց ի՞նչ արդեօք կը պատահի,

Հոն ձկներուն մահ ստակալի :
Կորսայ զիրենք կարթ կամ ուռկան ,
Անհնազանդիկն՝ միշտ պատիժներ աշայես կան :

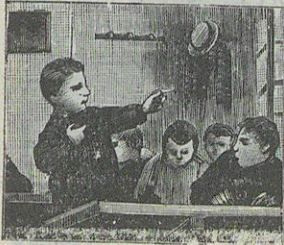
Յլորիան

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ . — Պղտիկ ծածանները կը նմանին շատ մը տղաք-
ներու . կը մեծնան եւ զիրենք կարող կը կարծեն . երբ ծնողքները
իրենց խելացի խորհուրդներ կուտան , կ'անաստեն : Ունայնա-
մտութիւնը անմտութեան կ'առաջնորդէ : Տղաք անհնազանդ կը
գտնուին եւ վերջապէս պղտիկ ծածաններուն պէս կը պատժուին :

ԲԱՌՔ . — կարթ , յո՛ւ ! որո՞ւն է քո թէ՛ (օլթա) : Թակարդ ,
քո-ընդ :

ՀՐԱՀԱՆԳ . — վ երգերնալ բառերուն հոլովներ որոցեցէ :

33. — ՊԱՏԻԻ ԴՊՐՈՑԻՆ ՄԷՋ

ԲՈՎԱՆԳՈՒԿՈՒԹԻՒՆ . — Դասա-
րանի մը մէջ ենք . աշակերտ մը ծանր
յանցանք գործած է . ո՞րն է սակայն .
ինչ փոյթ , թերեւս ջրնախներ պա-
հած է , որոնք կը բզզան , եւ ինք կը
հնդայ : — Ուսուցիչն՝ որոյ մասին
յարգանքի թերութիւն գործած են ,
շատ վշտացած է . չգիտնալով թէ ո՞վ
է յանցաւորը , այդ պատճառաւ ամ-
բողդ դատարանը կը պատժէ . եթէ յանցաւորը յայտնուի , այդ
պատիժը պիտի վերնայ : Աշակերտները ինչ ընելու են , յանցաւորը
ինչ ընելու է :

Խնդրոյ մ'համար բզզալով ծանր թշնամանք
եւ չկրնալով դտնել դործողն այս յանցանք ,
Վարժապետ մը պատժեց ամբողջ դասարան :
Բայց նա գլտէր թէ այս կերպով միմիայն ,
Վարժապետներ յանցաւորը կը գտնեն ,
« Երբ յայտնուի , կ'ըսէ , միւսներն ազատ են » :
Չբ գանդատիր մէկըն այս խիստ վարմունքին ,
Լուռ կը մընան հոն անմըտուեչ ցաւազին :
Անոնց անձնուէր այս ընթացքին եւ սակայն
Յանցաւորը պիտի ըլլա՞յ անարժան .
Ո՛չ , վասըն զի դողդըղալով ուժգնապէս
Նա ստք կ'ելնէ եւ քաջութեամբ կ'ըսէ . « Ե՛ս » :

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ . — Տղաքներն ալ չափահաս մարդոց պէս իրենց
պատիւն եւ հպարտութիւնն ունին : Մեր դպրոցականներն իրա-
ւունք ունին պատժելու յանցաւորը . պէտք է աւելի պատժուիլ
քան թէ ընկերը մտնել : Բայց բուն յանցաւորը կ'ըսէ . « Ես եմ » :
Որովհետեւ վատութիւն է որ իւր տեղ ամէն աշակերտներ պատ-
ժուին : Նա պիտի պատժուի , բայց պիտի յարգուի իւր ընկերնե-
րէն , եւ նոյն իսկ իւր ուսուցչէն :

ՀՐԱՀԱՆԳ . — Ո՞րոնք են սեռի խնդիրներ , ծանր բեմամանք
զգալով , ամբողջ դասարանը պատժեց , յանցաւորը կը գտնեն :

ԱՌՍՄ . — Յանցաւոր խոստովանիլն կես մը կերակու
նալ է :

34. — ՊԱՏՈՒԷՐՆԵՐ ԴՊՐՈՑԻ ՏՂՈՑ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Ամէն դպրոցականներ պէտք է մտքեր-
նին պահեն սա հետեւեալ խրատները :

1. Ամէն առաւօտ , արեւուն լուսով
Իսկոյն անկողնէդ դուրս պիտի ցատկես .
2. Երեսդ ու ձեռքերդ՝ առատ պաղ ջրով
Պիտ' անհրաժեշտ լըաս ու սըրբես .
3. Նոյն օրուան դասերդ՝ ուշագիւր մըտքով
Պիտի վերընտին հեգես ու սերտես .
4. Յետոյ անդանդազ եւ ուրախ դէմքով
Ուզղակի պիտի դպրատուն վազես .
5. Հոն , տկնածանօք եւ անկեղծ սիրով ,
Պիտի վարժապետդ յարգես ու պատուես .
6. Հընադանդութեամբ , անդուլ , անխըռով
Անոր պատուէրներն պիտի կատարես :
7. Եւ բընաւ երբէք՝ ձայնով ու խօսքով
Չը պիտի դասին խանդարում առթես .
8. Տետրակ ու դրքերդ ալ՝ մեծ խընամքով
Պիտի անաղարտ եւ մաքուր պահես .
9. Եւ քեզ բարեկամ՝ լաւ որոշելով
Բարի աըզոցմէ միայն պիտ' ընտրես .
10. Ամէն իրիկուն՝ լըսիկ ու շուտով
Դպրոցէն շիտակ տուն պիտի դիմես :

Ազիւք. Փանոսեան

ԲԱՐՈՑԱՎԱՆ . — Դպրոցականներն կանուխէն թող սորվին ի-
րենց կենաց կանոններ դնել եւ անոնց համեմատ երթալ :

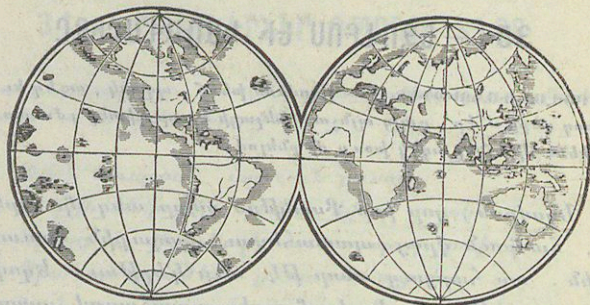
35. — ԵՉՈՎՐՈՍ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉՉ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Եզովբոս խեղճ , պղտիկ , տգեղ եւ սա-
պատող գերի մ'էր , բայց այնչափ խելացի էր որ գիտեր դժուար կա-
ցութենէ մը եղնել աղէկ խօսք մը ընելով :

Եզովբոս , զոր իւր Քսանթոս տէրը տեղ մը խրկած
էր , ճամբուն վրայ պատահեցաւ քաղաքին կառավա-
րիչին . սա հարցուց անոր թէ ո՞ւր կ'երթայ : Եզովբոս
մտազգաղութեամբ եւ կամ ուրիշ պատճառով պատաս-
խանց թէ չէր գիտեր : Կառավարիչը այս պատասխանը
նախատական համարելով , զանի բանտարկելու հրաման
տուաւ : — Երբ ոտտիկանները զանի կ'առաջնորդէին ,
« Չէ՞ք տեսներ , կ'ըսէ նա , թէ շատ լաւ պատասխանե-
ցի . Գիտէի՞ թէ հոս պիտի առաջնորդուիմ » : — Կառա-
վարիչը զանի բանտէն արձակել տուաւ եւ գիտանթոս
շատ երջանիկ համարեց , որովհետեւ այսպէս խելացի
գերի մը ունի :

ԲԱՐՈՑԱՎԱՆ . — Յոյներն Եզովբոսի վրայ շատ պատմութիւններ
հնարեցին , ճիշդ վերինին նման , որմէ այս դասը կ'երէ թէ .
« Չգտանք մարդիկը իրենց կերպարանքէն » : Անոնք՝ որոց վրայ շատ
անդամ կը խոչանք , մեռէ աւելի խելացի են : Խելիլը աւելի օգսա-
կար է քան գեղեցկութիւնը :

ՀՐԱՆԱՆԳ . — Գտէ՛ք սոյն հասուածին մակբայներն եւ շաղկապ-
ներն :

36. — ՀԱՅՐՆ ԵՒ ՈՐԳԻՆ

ՌՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Դուք լսած էք թէ կ'ըսուի . այս ճամբը որդը աշխարհի ծայրը գնաց , Բայց արդեօք աշխարհը ծայր մը ունի՞ : Մեր աշխարհը գնտակ մ'է , եւ գնտակը ծայր չունի , ճանճ մը որ միշտ ուղղակի երթար նարնջի մը վրայէն , պիտի հասնէր իւր մեկնած տեղն : — Տեսէք թէ ինչպէս պտոյտի մը ատեն հայր մը իւր տղուն կուտայ աշխարհագրութեան այս դասը :

ՏՂԱՆ

« Ինչ կայ արդեօք բըլրոյն ետին ,
Որ կը ծածկէ մարդագետին ,
Սորվէցո՛ւր ինձ կ'աղաչեմ , հա՛յր » :

ՀԱՅՐՆ

« Այո՛ , այն տեղ կայ մէկ աշխարհ .
Հոն այս տեղի ճիշդ նըմանակ
կայ դաշտ , անտառ , լեռ եւ գիւղակ » :

ՏՂԱՆ

Հեռո՛ւն սակայն .

ՀԱՅՐՆ

Լեաներ բազում :

ՏՂԱՆ

Անոնց ետե՛ւ՝

ՀԱՅՐՆ

Մով անհատնում :

ՏՂԱՆ

Մովո՞ւն ետեւ :

ՀԱՅՐՆ

Ախունք նոր նոր :

ՏՂԱՆ

Եւ դեռ յետո՞յ :

ՀԱՅՐՆ

Եւ քանի որ

Հեռուն երթանք , սիրո՛ւն որդեակ ,
Պիտի կազմենք մի չըջանակ .
Եւ մեր մեկնած կեդրոնավայր
Պիտի ըլլայ աշխարհի ծայր : »

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ . — Գիտէ՞ք թէ ինչո՞ւ համար երբեմն կ'ըսուէր . աշխարհի ծայրը՝ Որովհետեւ աշխարհի մէկ պզտիկ մասը միայն ծանօթ էր : Ճամբորդը շուտով կը հասնէր , չէր համարձակեր ովկէսնու մէջ պտրտիլ , անծանօթ եւ վտանգաւոր երկիրներու մէջ ճամբորդել . Այսօր գիտունները մեզի ընծայեցին կողմնացոյցը ,

չդգին , ելեք արականութիւնը . յանդուգն մարդիկ դիտեցին բոլոր աշխարհները : Աշխարհ բացուած է . ծայր շունչի այն : Մտածեցէք թէ ի՞նչ կրնար ըլլալ աշխարհացոյց մը Քրիստափոր Գոլումպոսէն առաջ , եւ յետոյ նայեցէք որ ի՞նչ կը պարունակէ ձերը , եւ յիշեցէք թէ ի՞նչ փառաւոր աշխատութիւններու գործ են այն գիւտերն :

ԱՌՈՒՍՈՒԹԻՅՍ . — Ասկէ սկսեալ հասուածներուն ներքեւ շեն դրուած հրահանգներն , բայց Պատուարժան Ուսուցիչ բող հանին ցայսփայր նեանսկուած հրահանգներու համաձայն կրթութիւններ կատարել սալ իրենց աւակերացս :

37. — ԵՐԿՈՒ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

ԲՈՎԱՆԳՆԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Երկու շատ խեղճ եղբայրներ ամուլ գետին մը կը ժառանգին եւ զայն կէս առ կէս կը բաժնեն : Անդրանիկը կը մտածէ թէ ուրիշ տեղ ինք քիչ աշխատութեամբ աւելի պիտի շահի . իւր բաժինը կը ձգէ եւ կ'երթայ իւր բաղդին ետեւէն : Իսկ պղտիկը իւր խեղճ դաշտին վրայ կը մնայ , ըսելով ինքնիրեն «Օ՛ն ուրեմն , զայն արգասաւոր պիտի ընեն» : — Այս երկուքին ինչ պատահեցաւ :

Երկու եղբայր որ մ'օրէնքի համաձայն Գարուտ , ամուլ հողն բաժնելու միացան . Ժառանգութիւն էր այն իրենց հօրեղբոր , Որ իրենց պէս կ'ապրէր աղքատ չըքաւոր . Անդրանիկը մտածեց թէ ինք ի գո՛ւր իւր քրտինքով պիտի թրջէր հողն ամուլ :

Ուստի ուրիշ տեղ գնաց մինտուել իրեն բախտ . Բայց պղտիկը չըսաւ , « Հողն է ասկերախտ » : Այլ ըսկըսաւ քաջ քաջ մշակել իւր տեղուանք , Տըւաւ հողոյն ամէն խնամքներ , ամէն ջանք : Երեք կամ չորս տարուան միջոց Բերրի եղաւ այն երկրին ծոց . Կը սնուցանէր զինք եւ որդիք , Երբ կը մուրար խեղճ անդրանիկ : Մշակն ինքն է որ իւր գետնին Սայ քիչ կամ շատ արժէք ու գին :

ԲՈՒՐՈՅՍԱՆ . — Հողագործն եւ իւր որդիքն ձեռք պիտի սորվեցընէ թէ աշխատութիւնը գանձ մ'է : Այս առակն ալ ձեռք կը սորվեցնէ թէ անտուութիւն է սոսոյզը ձգել անսոյզին համար :

ԱՌԱՅ . — Աշխատութեան պտուղն հաճոյից քաղցրապոյնն է :

38. — ԿԱՂՆԻՆ ԵՒ ԵՂԷԳՆ

ԲՈՎԱՆԳՆԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Հպարտ կաղնին կ'ըսէր եղէգին . «Կը մեղքընամքեղ , որովհետեւ դուն շատ տըկար ես , եւ ես շատ զօրաւոր եմ» : — Պղտիկ եղէգը քաղաքավարութեամբ կը պատասխանէ . «Բայց ոչ , բռւ կարծածիդ չափ տկար չեմ» : — Փոթօրիկը վրայ կը համի . տեսէ՞ք պատահածն :

Օր մը կաղնին տասնկ կ'ըսէ եղէգին . «Որչափ դըժբաղդ գըտնուեր ես դուն քան զիս ,

Թեթեւ փետուրն է քեզի բեռ մ'ահագին ,
 Բարակ հովի մը մէկէն վար կը ծըլուի :
 Իսկ ես կարծես թէ լեռ մըն եմ շիփ շիտակ .
 Հով փոթորիկ՝ ի՞նչ ալ ըլլայ հակառակ ,
 Բան չեմ սեպեր , ամենեւին հոգս ալ չէ .
 Քեզի մըրրիկն՝ ինձ զով քամի կը փրչէ :
 Խեղճ եղէգնիկ , դոնէ սա ցած ծառերուն
 Որ իմ շքիս տակն են այսչափ բազմութիւն ,
 Գոնէ ասոնց տակն ըլլայիր կ'ըսէի ,
 Որ հովերէն ըզքեզ սիրով պահէի :
 Բայց դուն , ախա՛ս , լըճերու քով կը ծընիս ,
 Հովի բերան՝ ցած տեղ կ'ապրիս կը մեռնիս .
 Ալ ի՞նչ ըսեմ , բայց քեզ ալ չեմ մեղադրեր ,
 Քու ճակատիդ գիրն ալ ատանկ է եղեր » :
 « Աս քու սըրտիդ աղէկութիւնն է , պարոն .
 Որ ցաւակից կ'ըլլաս ինձի պէս խեղճուն .
 Բայց հոգ մ'ըներ , ես հովէն շատ վախ չունիմ ,
 Որչափ սաստիկ փրչէ՝ ծըլում կ'ազատիմ ,
 Իսկ դուն ինչուան հիսա իրաւ դէմ դըրիր ,
 Բայց նայինք վերջդ ի՞նչպէս կ'ըլլայ , լաւ ուշ դիր » :
 Խօսքը բերանն էր՝ մէյ մ'ալ ի՞նչ կը տեսնես .
 Երկընքին մէկ ծայրէն փրթիաւ կրակի պէս
 Մէկ փոթորիկ մը որ նըմանն եղած չէր :
 Ծառն ը՛հ չըներ , եղէգը վար կը պտակէր :
 Քանի՛ գընաց՝ հոյն ու քամին կատղեցաւ .
 Ելաւ կաղնին , ու արմատով վար ինկաւ ,
 Ան կաղնին որ գլուխն ամպերուն կը դըպչէր ,
 Ու ոտուրներն ինչուան դըժոխք էր հասեր :

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ . — Անոնք որ ամէն առթիւ իրենց յատկութեանց վրայ կը պարծենան եւ իրենց ընկերները կ'ուզեն նուաստացնել , հըպարտներ են , եւ հպարտութիւնը այնպիսի մեծ թերութիւն մ'է՛ որ անհանդուրժելի կ'ընէ այդ անտէն բռնուողները :

39. — ՄԱՅՐ ԵՒ ՏՂԱՅ

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Շատ պղտիկ տղայ մը իւր մօր ծունկերուն վրայ նստած է . անոր աչքերը կապուտ են , շրթունքը վարդագոյն . իւր պղտիկ բազուկները մայրիկին վիզը անցուցած է : Բայց գիտէ՞ք թէ մայրիկը այս ամենէն աւելի ի՞նչ բան կը սիրէ . իւր պղտիկին սիրող բարի սիրար :

Կ'ըսէ մայրիկն , « Ունիմ երկու
 « Ծըծմոր կապուտ , չքնազատես ,
 « Ոյց վրայ՝ ծծմորք մեր դաշտերու
 « Կը նախանձին , ի՞նչ են , գիտե՞ս » :
 Տըզան ժպտուն՝ կ'ըսէ , « Գիտեմ յիրաւի
 « Քու ծծմորներդ են իմ երկու աչք ծաւի » :

« Միշտ ես ունիմ կարմիր եւ զով
 « Ծաղիկ մը որ խօսիլ գիտէ ,
 « Ժպտիլ , կանչել զիս իրեն քով ,
 « Ահա ուրիշ հրաչք մ'ալ այս է » :

Տղան կ'ըսէ մտակցներով շրթունք իւր ,
« Ահա ծաղիկդ գիտէ տալ քեզ եւ համբոյր » :

« Ես գեղեցիկ ունիմ մանեակ ,
« Որ սակեղէն չէ սյն երբեք .
« Բայց աւելի կ'արժէ ըստակ ,
« Վըզէս կախեմ գիշեր ցորեկ ,

կ'ըսէ տըզան , « քու մանեակըդ անխակած ,
« Երկու պըղտիկ բազուկներովս եւ շինուած » :

« Ուրիշ բան մը ունիմ սակայն ,
« Ես անկէ զուրկ , ա՛հ , մեռնիմ թող ,
« Թէ ունենամ ինձ սեփհական .
« Մանեակ , ծծմոր , ծաղիկ խօտող » :

Տըզան կ'ըսէ յուզուած սիրով երջանիկ ,
« Իմ սիրտս է այդ , անուշ մայրիկ » :

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ . — Այժմ դու մեծ ես , դասի կ'երթաս : կ'ուզե՞ս որ միշտ մայրդ գիտնայ թէ ինք քու բարի սիրտդ ունի : Պէտք չէ գո՛հ ըլլաս միայն զանի զգուհելով . ասի միայն քու շատ պզտիկ եղած ատենդ պէտք էր : Հիմայ դու ուրիշ բան կը պարտիս անոր . եղիտ հնազանդ , աշխատող :

ԲԱՌՔ . — Ծծմոր , կապոյտ ծաղիկներով տունկ մը , որ ցորեններուն մէջ կը բուսնի . ՏՃ . Մուկէ փշուղիէր շէշէի : — Մանեակ , վզի զարդ :

40. — ԾԻԾԱՌՆԵՐՈՒ ԲՈՅՆ

ԲՈՒՎԱՆԿԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Տղայ մը թռչնոց ձագերով լի բոյն մը կը գտնէ . ի՞նչ կ'ընէ . նա զանոնք կը թռցընէ , կարծելով թէ անոնց մեծ ծառայութիւն կը մատուցանէ : — Պզտիկ թռչուններն շատ գոհութեամբ կը մեկնին . բայց անոնք ոչ կրնան թռչիլ , եւ ոչ ալ սնանիլ : Ամէնքն ալ կը սատակին :

Ծրիծառներու բունիկ տըզայ մ'էր գըտեր .
Չուզեց անոնց ըլլալ ինք տէր ,
Այլ թող տըլաւ դէպ ի եթեր .
Խեղճ փոքրերուն թեւերն չուսին զօրութիւն .
Եւ օգին մէջ ձագերն մատաղ
կը թըռչտին ուրախ ուրախ .
Պարզէն թըռիչ մէկ եւ երկու ,
Բայց երրորդին վտանգ ահարկու :
կը ծախնախուռի մէկն իյնալով ,
Միւսն անօթի մեռնի շուտով ,
Եւ մի ուրիշն կ'ուտէ կատուն .
Վերջապէս եւ ոչ մէկ թըռչուն
Պըրծի ձեռքէն անգութ մահուն :

Թըռչունք թռչիլ գիտեն միայն ,
Բայց թող փետուր նախ ունենան :

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ . — Երբեմն տըլք կը ցուին թէ չեն կրնար գալ ,

երթաւ, իրենց ուզածն ընել : Չանձրոյթ կ'ըզգան իրենց ծնողաց , իրենց վարժապետին հնաղանդելու : — Տղայքնե՛ր , յիշեցէք այս ծիծեռնակները . դուք այս փոքր թռչուններուն նման էք . հայրենի տունը ձեզի համար քաղցր եւ ապահով բոյն մ'է :

41. — Ա Ս Տ ՈՒ Ա Մ

ԲՈՎԱՆՆԻՍՏՈՒԹԻՒՆ . — Ամէն բանի ստեղծողն Աստուած է . ամէն բան նա կը պարգեւէ . սիրենք միշտ զանի :

Եկէ՛ք, տեսէ՛ք սա բացուած վարդը . նայեցէ՛ք , ի՛նչպէս կ'երերայ իր կանաչ կապած ճղին վրայ : Ասիկայ է ծաղիկներու թագուհին . թերթերն են կարմրուկ , տեսքն է ազնիւ ու գեղեցիկ . հոտը բունք է օդուն մէջ : Բայց սա վարդը ընտղն ա՛լ աւելի գեղեցիկ է , ամէն սրտի սիրելի է :

Առիւծը ամէն կենդանիներէն ուժով է . երբոր իր ծակէն ելնէ ու պոչը շարժելով սկսի մնչնել , արածող կենդանիները վախերնէն կը թողուն դաշտը , գազանները անապատ կը փախչին : Ուժով է առիւծը . բայց իր ըստեղծողը աւելի զօրաւոր է . ինքը ուզածին պէս ամէն մարդու կեանքը չափեր է , ու չըկայ մէկն որ անոր բարկութենէն ազատի՝ յանցաւոր եղած ատենը :

Պայծառ է արեւն՝ երբոր անամպ երկընքէ ծագի . երբոր փայլուն ճամբտով առաջ կուգայ՝ բոլոր երկիրս իր լուսովը կը լեցընէ : Բայց աւելի փառաւոր է ան՝ որ զարեւը ստեղծեր է . ինքն ամէն տեղ կը մտնէ , իր երեսի

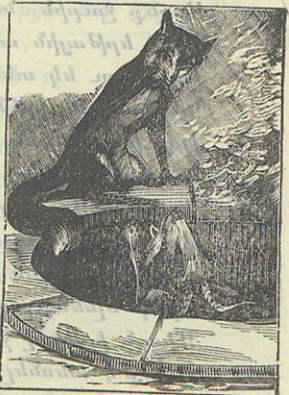
լոյսն իր ամէն ստեղծուածները կը լուսաւորէ , ու ինքը գլխեր չունի . անոր անունն է Աստուած , իր գործն է աշխարհքս , ինքն ալ իր ամէն գործէն վեր է . ինքն է գեղեցիկութիւն , զօրութիւն եւ կարողութիւն :

2. Ղ. ԱՄԽԵԱԾ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ . — Կատարենք Աստուծոյ կամբքը , ըլլանք սուրբ ու շիտ կէ արդար :

42. — Ա Ղ ՈՒ Է Ս Ե Ի Ա Յ Մ

ԲՈՎԱՆՆԻՍՏՈՒԹԻՒՆ . — Երկու բարեկամներ , չար եւ խորամանկ աղուէսն ու անմիտ եւ գիւրահաւան այծն ջրհոր մը կ'իջնեն ջուր խմելու համար : Ի՛նչպէս ելնեն : Աղուէսը կը դանէ միջոց մը՝ որուն վրայ շատ կը զարմանայ այծն : Երբ միանգամ աղուէսն կ'եւռնէ , կը ծաղրէ իւր ընկերը եւ զանի հոն կը թողու :

Պարոն Աղուէսն եւ Այծ աղբար Մէկտեղ ելան ի ճանապարհ Աղուէսին ի՛նչ վարպետորդի Ըլլալն՝ աշխարհք լաւ գիտէ .

Իսկ մէկալին ինչ ըզեզի
 Տէր ըլլան՝ ո՞վ չըզիտէ :
 Ճամբան երկար քաղելէն
 Տանջըւեցան ծայրաւէն .
 Երբոր ջրհոր մը հասան՝
 Առանց չորսդին նայելու՝
 Մէկէն ի մէկ մէջ մըտան
 Անուշ անուշ խրմելու :
 Մէկ մ'որ աղէկ կըշտացան՝
 Նոր սիրտ , նոր ուժ ըստացան ,
 Կարծես երկու օր ու գիշեր
 Թէ ճամբանին դեռ երկարէր ,
 Ասոնք ջուրին նոր ուժով
 Պիտ' երթային ապահով :
 Բայց դու եկ տես ինչ արգելք
 Կը խափանէ իրենց ելք .
 Խոր ի գուրն են ջրհորին՝
 Շատ վեր մընայ ճամբանին :
 Դարձաւ Աղուէսըն դէպ ի Այծ ,
 Որ բանը դեռ չէր հասկըցած .
 — « Իմ բարեկամս , ըսաւ , ի՞նչպէս
 Պիտի ելնենք այս ջրհորէս .
 Միայն խմելով չի Լմիննար .
 Պէտք է տեսնել մեր ճամբուն ճար » :
 Եւ քիչ մը լուռ կենալով ,
 Որպէս զի լաւ մ'Այծը խաբէ ,
 Վըրայ բերաւ խընտալով ,
 Իբրեւ թէ նոր կերպ գըտեր է .
 « Միտքըս աղէկ հընարք մ'եկաւ ,

եթէ մըտիկ ինձ որ ընես՝
 Բաներնիս խիստ յաջողի լաւ ,
 Շուտով կ'ելնենք մենք ջրհորէս :
 Սա առջեւի ոտքերդ վերցուր ,
 Ու դէպ ի պատը կըռթընցուր .
 Գըլուխըդ քիչ մ'առջեւ ծռուէ ,
 Իսկ կոտոշներդ ալ վեր արնիկէ :
 Ես կըռնըկէդ ճանկըռթելով
 Կոտոշներուդ վըրայ կ'ելնեմ ,
 Ու հոնկէ մէկ վեր ցատքելով ,
 Մէկ մ'որ ինքզինքըս դուրս նետեմ ,
 Ա՛լ անկէ վերջ կ'ըլլայ քու բանդ ապահով ,
 Վեր քաշեմ գքեզ , որ եւ իցէ նոր կերպով » :
 Բայց եթէ ի՞նչպէս ,
 Չայն չըսաւ Աղուէս :
 « Ահա մօրուքըս քեզ վըկայ ,
 Այծը պոռաց արմըննալով ,
 Բուն խելքին գանձն է քուկին քով ,
 Ճարտարութեանըդ չափ չըկայ :
 Քեզի շիտակ խօսք մը գրուցե՛մ .
 Ճըմարտութիւնն ի՞նչու ծածկեմ .
 Թէ քեզի հետ չըլլայի
 Անշուշտ ես հոս մընայի » :
 Ինչ եւ իցէ շատ չըքընց
 Աղուէսն հորէն զինք դուրս նետեց :
 Այլ տես թէ ինչ անդուժ սըրտով ,
 Մահու բերան զԱյծը թողլով ,
 Կըծու կըծու խօսքեր գրուցեց ,
 Ու իր ճամբան առաւ քաղեց ,

« Երկինքն , ըսաւ , թէ քեզի՛
 Փոխան բըրդեղ կըզակի
 Կըտոր մը խելք տուած ըլլար ,
 Մէկէն չէիր հոտ լծնար .
 Յուսանք՝ ասով խելք կը սորվիս ,
 Միայն թէ ողջ հորէն պըրծիս » :

Առակս ըլլայ ող ակընջիդ ,
 Զըրած՝ ըզվերջ մտածէ գործիդ :

Թարգ. Հ. Գեորգ Հիւրմիզ Լաճոցքէն

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ . — Այս այծը անմիտ մ'է , որ կ'իջնէ ջըհորը առանց մտածելու թէ ինչպէս պիտի կրնար ելլել . Բայց ամէն բանէ առաջ անմիտ մ'էր որ իւր ընկեր եւ բարեկամ ընտրեց խորամանկ աղըւէնս . Մի՛ նմանիք անոր եւ ձեր բարեկամութիւնը մի՛ տաք առանց՝ որ զայն չարաչար կը գործածեն :

43. — ԱՇԽԱՏԱՆՈՅԻ ԵՐԳԸ

ԲՈՎԱՆԵՐԱՎՈՐԹԻՒՆ . — Մտքերնիդ բերէք աշխատանոց մը՝ ուր շատ մարդիկ կ'աշխատին . անոնցմէ մին իւր գործը կատարելով հանդերձ կ'երգէ եւ կ'ըսէ . Նոյն ինքն Աստուած մեզի տուած է աշխատութիւնը . Սեղոյրիւն մը չէ այս՝ որ մեր վրայ դըրւած է , այլ Աստուծոյ մէկ գեղեցիկ պարգևն է : Աշխատող մը աւելի երջանիկ եւ աւելի պատուաւոր է քան թէ անգործ հարուստ մը . Երեկոյին , ընտանեկան սեղանին վրայ աշխատողն ուրախ է , որովհետեւ ինքնիրեն կ'ըսէ . « Իմ ընտանեացս հացը ես շահեցայ » :

— Երբ ինքն Աստուած տըլաւ մարդուն՝

Անոր բաժին աշխատութիւն ,
 « Այդ է , կ'ըսէ , գանձ թանկագին ,
 Բիւրիցըս լաւ քան թէ ոսկին » :
 Անդու անդադար գործենք ,
 օ՛ն , ընկե՛րք ,
 Յետոյ կը հանգչինք , երբ կ'ըսենք մեր երգ :

— Զիկայ հաճոյք անաշխատ բնաւ .
 Բախտ մեզ պարսպ ժամեր չտուաւ :
 Բայց անոնք՝ որ երկար ճգնին ,
 Են գո՛հ հըպարտ բոլորովին :
 Անդու անդադար գործենք ,
 օ՛ն , ընկե՛րք ,
 Յետոյ կը հանգչինք . երբ կ'ըսենք մեր երգ :

— Երեկոյին ճաշ պահուն
 Մեզ հետ նըստի ուրախութիւն :
 Աշխատողին կ'ըսէ մի ծայն ,
 « Շահած հացդ է խիտ պատուական » :
 Անդու անդադար գործենք ,
 օ՛ն , ընկե՛րք ,
 Յետոյ կը հանգչինք , երբ կ'ըսենք մեր երգ :

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ . — Սիրենք աշխատութիւնն՝ որ մեզ կուտայ պատիւ , գրամ եւ ուրախութիւն . Զուարթութեամբ աշխատինք , եւ այն ատեն աշխատութիւնը մեզ թեթեւ պիտի երեւի :

ԱՌԱՄ . — Աշխատութիւնն իւր ետեւէ կը բերէ ակն յիւրուրիւն , առատութիւն եւ բարիք :

44. — ԿԱՄՔԻ ՈՅԺ. — ԷՏԻՍԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Ամէն տղու օրինակ կրնայ ըլլալ Էտիսիւնն, որ շատ խոնարհ վիճակէ մը բարձրանալով ամենուէն զարմանքին արժանի եղաւ :

Տղաքնե՛ր, բնա՛ւ մի՛ ըսէք. « Ի՞նչու աշխատինք, ի՞նչ բանի կը ծառայէ սորվիլ. խեղճ արհեստաւորի մը զաւակ ենք, կամ մշակ մը եւ կամ գործաւոր մը պիտի ըլլանք »: Ո՞վ կրնայ գուշակել թէ արագան ի՞նչ պահած է ձեզ, եթէ դուք մշակէք ձեր միտքը եւ մանաւանդ եթէ դուք ձեր կամքը այնպէս կրթէք որ այն անասան մնայ. կամի՞ր մարդն ե: Խորհրդածելով կարդացէք այս պատմութիւնը: Կամքի գորութեան ամենէն ազդու օրինակն է այս:

1847 ին կը ծնէր Թովմաս Էտիսըն Ամերիկայի մէկ փոքր քաղաքին մէջ: Իւր հայրն այնչափ ազբատ էր որ տղան միայն ութը շաբաթ կրցաւ դպրոց յաճախել: Բարեբախտաբար նա ունէր խելացի եւ ուսեալ մայր մը, որ իւր բոլոր ջանքերն ի գործ դրաւ իւր զիտցածը անոր սորվեցնելու:

Երբ տասը տարեկան եղաւ Էտիսըն, պատմական կարեւոր գրքեր կը կարդար. բայց մանաւանդ եռանդով կը սորվէր տարրագիտութեան եւ բնագիտութեան գրքուածքներ, զորն որ կարենար գտնել: Երբ տասներկու տարեկան եղաւ, ստիպուեցաւ սպրելու համար աշխատիլ: Առանց վարանելու սկսաւ լրագիր ծախել եւ սկսաւ Ամերիկեան երկաթուղոյ մը գծին վրայ: Իւր գործերը այնչափ աղէկ կ'երթային, որ առաջին ամիսներէն

սկսեալ չորս օգնականներ աւելցուց: Տարւոյն վերջն, այն ատեն հազիւ տասներեք տարեկան էր, իւր հօրը, զոր շատ կը սիրէր, յանձնեց երկու հազար տօլար (10000 Ֆրանք) իւր աշխատութեան միակ պտուղը: « Այս եղաւ, կ'ըսէ, կենացս առաջին ուրախութիւնը »: Էտիսըն իւր աշխատութիւններուն հակառակ շարունակ կը սորվէր, կարդալով եւ դիտելով. շատ մը գաղափարներ ստացած էր եւ սորված էր զանոնք փորձել: Հիմնեց լրագիր մը, զոր ինք խմբագրեց եւ տպեց վայտաչէն փոքրիկ մամուլով մը, կառախմբերու երթեւեկութեան ատեն: Իւր լրագիրը յաջողեցաւ, բայց տարրագիտութեան եւ բնագիտութեան համար ունեցած ճաշակը երթալով կ'աճէր. երկաթուղեաց կառախմբի մը մէջ իրեն տպագրական վակոն մը կազմակերպեց, բայց տարրագիտական անյաջող փորձի մը պատահարը զինք զրկեց իւր սենեկէն եւ կառախմբի պետը բարկանալով՝ ճամբուն վրայ նետեց տպագրիչ խմբագիրը իւր գործիքներով մէկտեղ:

Էտիսըն չլիստեցաւ երբեք. ուրիշ տեղ գնաց հաստատեց ուրիշ լրագիր մը: Հոն մահն աչք աւնելով կայարանապետին տղան աղատեց եւ սա երախտագիտութեամբ թող սուլաւ որ երկաթուղոյ հեռագրական գործիները ուսումնասիրէ:

Էտիսըն իւր ճշմարիտ ճամբան գտած էր. երկու ամսուան մէջ եղաւ յաջողակ հեռագրիչ մը, եւ իւր գործածած հեռագրական գործիներուն այնպիսի կատարելութիւններ սուլաւ՝ որոնցմով իւր վրայ դարձաւ գիտուններուն ուշագրութիւնը: Եւ գիտէ՞ք, ի՞նչ էր այն ատեն իւր տարիքը: Հազիւ տասներեկնեք տարու էր.

եւ արդէն փոքրիկն էտիրն շատ ժողովրդական եղած էր. զանի կը կոչէին « Պզտիկ Ֆրանկիս »: Այն վայրկենէն նա անխոնջ կերպով ուսումնասիրեց ելեքտրականութեան գործիները եւ անոնցմէ անակնկալ եւ հանձարեղ գիտեր ըրաւ: Կատարելագործեց հեռաձայնն՝ որու միջոցաւ քաղաքէ քաղաք կարելի է խօսիլ: Հնարեց ձայնագիր գործին, որ հաւատարմութեամբ կ'արձանագրէ մարդու ձայնին հնչումները եւ կը հնչեցնէ որչափ որ ուզուի: Հնարեց նոյնպէս ելեքտրական լսարանները:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. — Տղայքներ, աշխատեցէք որ օգուտ քաղէք ձեր ժամանակէն: Թէեւ ամէն մարդ կարելի չէ որ մէկ մէկ էտիրն ըլլայ. բայց ճշմարիտ է որ կամքը կը յաղթէ շատ դժուարութեանց:

45. — Կ Ո Վ Ը

ԲՈՎԱՆԳՈՒԿՈՒԹԻՒՆ. — Այն որ կը խօսի հոս, հարուստ մարդ մը եղած է. բայց գորովանօք եւ երախտագիտութեամբ կը յիշէ թէ ինք երբեմն որք եւ աղքատ ըլլալով ընդունուեցաւ աղքատ գեղջկուհիի, Մայր Պարպրէնի քով: — Նա իւր յիշողութեան մէջ նորէն կը տեսնէ այն բարի կոյն՝ որ այն խոնարհ յարկին ուրախութիւնն եւ հարստութիւնն էր:

Բնագէտին համար՝ կովը պարզապէս որոճող կենդանի մ'է, ուղեւորին համար՝ դաշտերու մէջ հաճելի

երեւոյթ մ'ունի, երբ իւր ցոլերէ տամկացած սեւ ցուկը խտտերուն մէջէն վեր կը տնկէ: Բաղաքացի տղուն համար՝ կաթնաստան սուրճի եւ սերի աղբիւր մ'է, բայց գիւղացուն համար շատ աւելի թանկագին բան մ'է: Ո՛րչափ աղքատ ըլլայ գիւղացի մը, եւ ո՛րչափ բազմամարդ ըլլայ իւր ընտանիք, ապահով է որ անօթութենէ չնեղուի՝ քանի որ կով մ'ունի իւր ատուին մէջ: Եղջիւրներուն փոկ մը կամ պարզ չուան մը կապելով, տղայ մը կրնայ կովը պտըտցնել խոտաւէտ ճամբաներու վրայ, որք ոչ մէկու սեփականութիւն են, եւ իրիկունը բովանդակ ընտանիքը կարագ ունի իւր թանկն մէջ, եւ իւր գետնախնձորը թրջելու կաթ: Հայրը, մայրը, տղայքը, մեծ ու փոքր, ամենն ալ կովէն կ'ապրին:

Մենք ալ ա՛յնչափ լաւ կ'ապրէինք մեր կովէն, Մայր Պարպրէն եւ ես, որ մինչեւ այն ժամանակ գրեթէ երբէք միս կերած չէինք: Բայց ոչ միայն մեր անուցիչն էր, այլ եւ ընկերը, բարեկամը, վասն զի պէտք չէ երեւակայել թէ կոյն ապուշ կենդանի մ'է. ընդհակառակն շատ ուշիմ է. այնպիսի բարոյական ձիրքեր ունի, որոնք կրթութեամբ աւելի կը զարգանան: Մենք կը գգուէինք մեր կովը, կը խօսէինք իրեն, կը հասկընար, եւ իւր կովմէ ալ իւր կըրք եւ քաղցր նայուածքով քաջ գիտէր հասկըցնել մեզ ինչ որ կ'ուզէր, ինչ որ կ'զգար:

Վերջապէս կը սիրէինք դայն, նա ալ մեզ կը սիրէր:

Էգտր-Մայոյ (Ընտանեկուհի)

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. — Գիտէ՞ք թէ ի՞նչու այս կովը այսքան աղէկ էր, որովհետեւ մարդիկ անոր հետ աղէկ կը վարուէին: Անտուռներն մարդոց պէս կ'զգան չարն ու բարին:

46. — ԿՏԱԿ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԻՆ

ԲՈՎԱՆԳՈՎՈՒԹԻՒՆ . — Մահա-
մերձ երկրագործ մը իւր որդիներուն
կը պատմէ թէ ստակի մեծ գումար մը
թաղուած է իրենց արտին մէջ : Եւ
սակայն ճշմարիտ չէր այս բայց տղայ-
քը զաննը գտնելու համար դաշտ
դարձան եւ անկէ հանեցին, ոչ թէ
դրամ, այլ լաւ հունձք՝ որ շատ ստակ
կ'արժէր : Այն ատեն տղայքն հասկըցան թէ ինչու համար իրենց
հայրը խօսած էր «Գանձին» նկատմամբ :

Անխոնձ վաստակ , կեանք ըզգաստ ,
Են դրամագլուխ միշտ պատրաստ :
Երկրագործի մը կենաց վերջ մօտենալով ,
Իր զաւակները ձայնեց զալ անկողնին քով ,
« Որդիք , սասց , ահա կենացըս վերջն հասաւ ,
« Պէտք է շուտով վառեալ ճրագըս անցնի բնաւ ,
« Իրրեւ կըտակ ասե՛՛մ ձեզի խօսք միայն ,
« Թէ հասկըցաք՝ այն ձեզ կ'ըլլայ բաւական : —
« Մեր արտին մէջը կայ մեծ գանձ մը թաղուած ,
« Ձեր պապերէն չէ՛՛՛ այլ ի նախնեաց միշտայած .
« Ուստի , տըղաք , քըրտինքնիդ մի՛ խընայէք ,
« Սուր արօրնիդ ամէն ծակ ծուկ քայցուցէք .
« Օր մը չէ՛՛ օր մ'այդ գանձին դուք տէր կ'ըլլաք . . . »
Խօսքը կըտրեց այն խնատուն ծերունին ,
Փակեց աչքերն եւ աւանդեց իւր հոգին :
Թողունք մեռելն՝ ու զաւակացը դառնանք .

Սուքա իրենց հօր կըտակին հըպատակ ,
Փորփըրեցին ամեն անկիւն , ամեն ծակ .
Սրտին բոլոր հող գետին
Տակն ու վըրայ խառնեցին .
Բայց չէ թէ գանձ պահըստական ,
Խանգրած դանկիկ մ'ալ չը գըտան :
Յետոյ , սսին . « Ինչ որ լինի ,
« Փորած տեղերըս ցան ցանենք ,
« Եթէ բուսնի՛ հազար բարի ,
« Թէ չը բուսնի՛ ողջ ըլլանք մենք : » —
Բայց ինչ չբուսնի . ցորենն երեսուն ,
Վարսակն ու հաճար՝ մէկին տեղ յիսուն .
Թէ կորեկն ասես , մէկն եօթանասուն՝
Ժողվեցին որդիք խելօք զեղացւոյն :
Շատ բան ծախեցին , մեծ վաստակ արին ,
Հօրերնուն հողւոյն ողորմիս հանին :

2. Գ. ԳՆՈՑՆԵՒԱՆ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ . — Կրնայ ըլլալ որ դուք չունենաք ստացուածք ,
հող , տուն , դրամ : Բայց տեսք թէ ինչպէս շատ հարուստներ աղ-
քատ կ'ըլան : Բայց կայ հարստութիւն մը , զոր ոչ մէկ բան կրնայ
ձենէ խել , ոչ հրդեհը , ոչ ողորումը , ոչ գողեր . և այդ հարստու-
թիւնը աշխատութիւնն է : Ուսում սորվեցէք դպրոցին մէջ . աւելի
վերջը , արհեստ մը սորվեցէք , յարատեւ աշխատող մը եղէք , և ահա
հարուստ պիտի ըլլաք և կամ գոնէ դիւրակեցե՛կ : — Եւ աշխարհ
ձեզ պիտի յարգէ :

ԱՌԱՄ . — Ձանձոյթն ծուռութեան անխոյ յաշխարհ մտաւ :

47. — ԳԵՂՁՆ ԵՒ ՈՒՌԵՆԻՒՆ

ԲՈՎԱՆԳՆԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Հետեւեալին մէջ պիտի տեսնէք թէ ինչպէս գեղձն իրեն նեցուկ ունեցաւ ուսեանին և այս վերջինն ալ զարդարուեցաւ գեղձին ծաղիկներով :

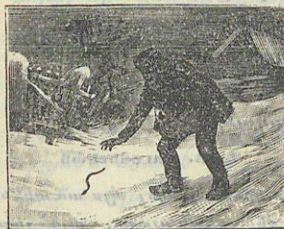
Գեղձի մը հունտն բուսած էր թանձր ցանկապատի մը տակ : Խեղճ փոքրիկ տունկը օդէ եւ լուսէ զուրկ ըլլալով գետնին վրայ կը սողար եւ իւր քով նեցուկ մը կը փնտռէր : « Ասիտ'ս , կ'ըսէր նա , եթէ կարենայի քիչ մը բարձրանալ այս ցանկապատէն՝ որ զիս կը խեղդէ , պիտի տեսնէի արեւ եւ պիտի կրնայի ծաղիկլ : — Սպիտակ եւ բարձր ձիւղերով ուսեանի՝ , կ'ուզե՞ս որ քեզի կաթընիմ՝ » :

Ուսեանին ծոռոց գէտի երկիր իւր կախուլ ձիւղերէն մին : Իեղձը անոր կառչեցաւ , իւր փոքրիկ տկար ցօզունն անոր փատթեց : Յետոյ այն ձիւղն ելաւ մեծ ձիւղերուն՝ որպէս զի անոնց հետ հիւսէ իւր սլակները : Եւ ամբողջ ամառն տեսանք ուսեանին՝ զարդարուած կապուտակ բոժոժիկներով , որոնք շնորհալի կերպով կախուած էին անոր ձիւղերէն : Հետուէն կ'ըսուէր թէ այն ծաղիկներն իրեններն էին :

Մին իւր նեցուկը տուաւ եւ միւսն՝ իւր գեղեցկու թիւնն :

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ . — Ամենքս ալ իրարու օգնութեան կարօտ ենք . չըլլանք եսասէր , եսասիրութիւնը չարիք մ'է :

48. — ԳԵՂԱՅԻ ԵՒ ՕՁ

ԲՈՎԱՆԳՆԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Գիւղացի մը օձի մը կեանքը կ'ազատէ . բայց այն կենդանին իւր բարերարը սպաննելու փորձ կը փորձէ : Իսկոյն իւր ապերախութեան արդար պատիժը կ'աւանտ :

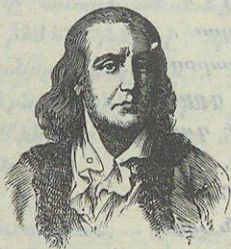
Գեղացի մը ձըմեռ ատեն՝ Տուն դառնալով իրիկուան դէմ՝ իրեն գեղին մօտ անտառէն , ձամբուն վըրայ տեսաւ յանկարծ Երկայն երկայն Օձ մը սլակած . « Սառած է խեղճն , — ասաց մըտքէն , — « Տանիմ ի տուն , ինչ կ'ըլլայ , « Գուցէ նորէն ողջանայ : » — Ժանդ վիրազին ողորմեցաւ , Պոչէն բըռնած առաւ տարաւ , Եւ կրակին քով ըզգոյջ դըրաւ : Եւ ինքն անդէն յոգնած դադրած՝ Քիչ մը ես ալ հանգչիմ , ասաց : Անցաւ վըրան քիչ ժամանակ , Օձն անիրաւ տաքնալուն պէս՝ Վերցուց գըլուխը նայեցաւ , Ու ֆըշալով օղակ օղակ , Առ Գեղացին բարերար

Սողոկեցաւ թըշնամարար :
 Մարդն արթընցաւ , ի՞նչ տեսնայ . —
 Իր մահուանէ փրկիած գազանն
 Պիտի մատնէ զինքը մահուան՝
 Եթէ քըչիկ մ'ալ ուշանայ :
 Աճապարեց առաւ կացին
 Զախեց գըլուխ չար գազանին :

Հ. Բ. Բուսնեբեան

ԲԱՐՈՅՍԱՎՈՒՆ . — Տղա՛ս, ի՛նչ դաս կրնաս քաղել այս առակէն,
 — Անշուշտ դուն երբեք ապերախտ մը չպիտի ըլլաս . այդ շատ
 տգեղ մտլութիւն մ'է , եւ դուն զիտես թէ ապերախտները միշտ
 չար կ'ըլլան . — Հոս ուրիշ դաս մ'ալ կայ . յախուռն կերպով բա-
 րիք մի՛ ընէր . եւ որովհետեւ չէս կրնար ամէն մարդու առհասարակ
 օգնել, ընտրել՝ այն մարդիկն՝ որոնք արժանի ըլլան քու ընելիք
 բարիքներդ ընդունելու :

49. — Ս Ո Ւ Լ Ի Չ Ը

ԲՈՎԱՆԳԱՎՈՒԹԻՒՆ . — Ֆրանքիին,
 Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգաց գըլ-
 խաւոր հիմնադիրներէն մին , շատ խե-
 րացի մարդ մ'էր : Հիմայ՝ կը տեսնէք
 թէ տղայութեան ատեն օր մը ի՛նչ
 անմտութիւն ըրաւ . Ի՛յց ապագա-
 յին գիտցաւ օգուտ քաղել անկէ՝
 մէյ մ'ալ չգործելու պայմանաւ :

Երբ ես հինգ կամ վեց տարեկան տղայ մ'էի , տօնի
 օր մը , գրպանս դրամ ունէի : Անմիջապէս խաղալիկներ

ծախող խանութ մը գացի . բայց շատ հրապուրուեցայ
 սուրիչի մը ձայնէն , զոր ճամբուն վրայ ուրիշ պզտիկ
 տղայ մը ձեռքը բռնած կը փչէր , եւ գրպանիս բոլոր
 ստակը տալով անոր՝ սուրիջը ծախու առի :

Եւ ա՛հա գո՛հ սրտով տուն եկայ , եւ կը փչէի , ճանձ-
 րացներով ամբողջ տնեցիները . եղբայրներս եւ քոյրերս
 երբ խնայան թէ այս գէշ խաղալիկին համար բոլոր ու-
 նեցածս տուած էի , ըսին ինձ թէ արժէքէն տասն ան-
 գամ աւելի տուած եմ : Այն ատեն մտածեցի թէ ինչե՛ր
 կրնայի զնել եթէ ստակս քովս ըլլար , եթէ աւելի խո-
 հեմ եղած ըլլայի . ծաղրուեցայ , որուն համար լացի , եւ
 խորհրդածութիւնն ինձ աւելի վիշտ պատճառեց , քան
 թէ այն սուրիջն՝ հաճոյք :

Այս գէպքը սակայն յետոյ ունեցաւ ինձ համար իւր
 օգուտն , որովհետեւ անոր տալաւորութիւնն իմ հոգույս
 մէջ մնաց . ուստի երբ կ'ուզէի ինձ կարեւոր եղած բան
 մը գնել , կ'ըսէի ինքնիրենս . «Սուրիչին չափէն աւելի
 ստակ չի տանք» : — Եւ ստակս կը խնայէի :

Ֆրանկիս

ԲԱՐՈՅՍԱՎՈՒՆ . — Իս կը ճանչնամ շատ տղաքներ՝ որ այս պըզ-
 տիկ Ֆրանքիին նման , գրպանին քիչ մը ստակ ունենալուն պէս
 անմտութեամբ կ'երթան տալ զայն այն առաջին առարկային հա-
 մար՝ որ իրենց հաճոյ կ'երեւի : Սուրիչ մ'է այն եւ կամ ուրիշ խա-
 ղալիկ մը , որ այնչափ ստակ չարժեք , եւ անոր անմիջապէս կը ցա-
 շին որ այնչափ օգուտ գնեցին : Յիշեցէք Ֆրանքիինի պատմութիւնը
 եւ անոր նման երբ գուք ալ բանի մը փափաք ունենաք , ըսէք ան-
 միջապէս . Սուրիչին խախեմ աւելի ստակ չի տանք :

50.— ՊԱՐԿԵՇՏՈՒԹԻՒՆ

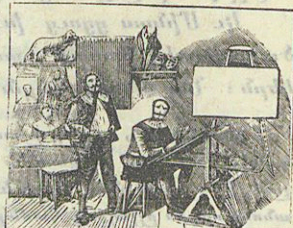
Բաւական չէ միայն աշխատող ըլլալ, այլ պէտք է պարկեշտ ըլլալ. մանիշակի նման թաքչող բնուորութիւն ունենալ:

Երբ դիցունհին ծաղկանց՝ Փլորան,
Մանուշակին նոր կեանք տըլաւ,
Խառնեց անոր գոյներ այնքան,
Սիրուն, չքնաղ գոյներ անբաւ:
Տըլաւ մարմին թիթեռնիկի,
Նաեւ անմահ բուրում ծաղկի,
Կ'ըսէ. « Ա՛լ ի՞նչ տամ քեզ, որդի՛ս,
« Ա՛հա գեղով, շնորհօք փայլիս »:
— Տուր ինձ միայն, կ'ըսէ ծաղիկն ամօթղած,
« Քիչիկ մը խոտ՝ որ ծածկըւիմ ես յաչաց »:

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ. — Ըաւ յատկութիւն մ'է պարկեշտ ըլլալ, արժանիք մ'է այն. եթէ ունենաս ընտիր կարողութիւններ, որչափ որ ալ ծածկուիս, գրեզ պիտի փնտռեն:

51.— ԵՐԿՈՒ ՆԿԱՐԻՉՆԵՐ

ԲՈՎԱՆԳՒԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Ստեփան եւ Մինաս՝ որոնք աղքատ գործաւորի մը տղաքներն էին, երկուքն ալ եղած էին մեծ, նշանաւոր եւ հարուստ նկարիչներ: Բայց անոնց սրտերն իրարու չէին նմաներ գրեթէ: — Ահաւասիկ թէ ի՞նչ ճարտար միջոցաւ Մինաս՝ որ պարզ եւ բարի մնացած էր, յիշնցուց

ւր եղբօրն՝ որ հպարտ եւ ունայնամիտ եղած էր, թէ պէտք էին սիրել երկուքն ալ աղքատները եւ խոնարհները:

Ստեփան եւ Մինաս հասարակ դերձակի մը տղաքներն, երկու նշանաւոր նկարիչներ էին: Հիմայ անոնք իրենց տղայութեան աղքատ վիճակէն շատ հեռու էին: Որովհետեւ իրենց տաղանդներուն շնորհիւ փառք եւ հարըստութիւն չահած էին:

Անոնցմէ մին Ստեփան, մտնալով իւր խոնարհ ծագումն՝ ամբարտաւան կեանք մը կը վարէր, ազնուական եւ հարուստ մարդերով շրջապատուած: Բայց Մինաս ամենուն նկատմամբ անձնուէր էր թէ՛ ամենէն աղքատներուն եւ թէ՛ ամենէն հարուստներուն: Օր մը անոր եղբայրն յանդիմանեց անոր այս ընթացքը: Սյն ունայնամիտը խօսելու պահուն այնքան բորբոքեցաւ որ շտեսաւ թէ Մինաս թերթ մը թուղթ առած էր, եւ իբր թէ անոր ուշադրութեամբ մտիկ ընել ձեւացնելով, կը գծէր: « Ի՞նչ կ'ընես հոն », ըսաւ անոր վերջապէս:

— Եղբայր իմ, պատասխանեց Մինաս, այս թղթին

վրայ կը դժեմ անոր պատկերն՝ որ պէտք է որ միշտ մնայ մեր երկուքին սրտերուն մէջ, եւ մեզ սիրելի ընէ ամէն մարդիկն, ինչ վիճակի մէջ որ ալ ըլլան անոնք :

Եւ Մինաս ցցուց իւր եղբորը գործասեղանին վրայ ծալապատիկ նստած, ասեղը ձեռքը դերձակի մը պատկերն : Նա անոնց հայրն էր :

ԲՍՐՈՑԱՎԱՆ. — Ո՛վ տղայ, թերեւս քու ընտանիք խոնարհ դասէն է եւ կամ աղքատ է : Եթէ դուն ապագային հարուստ ըլլաս, ի՞նչ պիտի ընես : Նախ և առաջ պիտի սիրես բարի ծնողքդ եւ անոնց որդին ըլլալուդ համար հպարտութիւն պիտի զգաս . որովհետեւ անոնք քեզի համար անձնուէր եղան : Եւ եթէ մեռած ըլլան ծնողքդ, սիրէ՛ զանոնք՝ որոնք հորդ պէս աղքատ են, ինքնիրենդ ըսելով . « Նա ալ երբեմն այսպէս էր, երբ ես պզտիկ էի » :

ԱՌԱՅ. — Բարը գոնաւ չի լինիր, ոսկի սնունդ պահելով, ազնաւե՛ր քուքակ չի լինիր գողունի փեսուսկերով :

52. — Գ Թ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԲՈՎԱՆԴԱՎՈՒԹԻՒՆ. — Երկու տղայք, քոյր եւ եղբայր, անցան կողմ ծերունւոյ առջեւ . անոր շան վզէն կախուած էր մուրացկանի գլխարկ մը . Երկու տղայքն իրենց գրպանին մէջ կարկանդակ գնելու ստակ ունէին . բայց գլխացին կուրին եւ կարկանդակ գնելու տեղ, բարի սրտով իրենց գրամիկները գլխարկը գրին . յետոյ շատ

գոհութեամբ հեռացան : Մտիկ բրէ՛ք նախ թէ ի՞նչ կ'ընեն իրարու՛ կուրին առջեւէն անցնելով . պզտիկ քոյրը կը սկսի .

« Ահա տիրոջն հաւատարիմ,
« Կարծես անոր ստակ մըտերիմ,
« Ի՞նչ կ'ընէ այս խեղճուկ շընիկ,
« Ինչե՛ր ունի մեզ ըսելիք .

« Կ'երկընցընէ մեզ մի գըլխարկ,
« Ի՞նչ է արդեօք այս նոր հընարք » :
— « Բոյր իմ, կ'ըսէ նա կարծես .
« Կոյր ծեր մ'է տէրս, ահա տե՛ս :
« Խեղճ ու աղքատ մուրացիկ,
« Գլխացէ՛ք անոր, ո՛վ մանկտիք :
« Որպէս զի շատ գընէ հաց,
« Ուտէ, չմնայ նա քարցած :

« Տխո՛ւր պատմութիւն, թշուա՛ւ մարդ,
« Ա՛հ, կը ցաւիմ քու վըրադ :
— « Օ՛ն այս անգամ, իմ քուրիկ,
« Եկո՛ւր, ըրէ՛ ինձ մըտիկ .
« Մեզի չառնենք կարկանդակ,
« Ձըգենք գըլխարկն մեր ըստակ » :

— « Ո՛հ, եղբայրիկ, տանք բոլոր
« Մեր մուրացիկն ալեւոր :
« Թող նա կուշտ կուշտ ուտէ հաց,
« Եւ ըյս իջնէ իւր աչաց » :
— « Տըղայք, կ'ըսէ ծերունին, եմ ձեզ շնորհակալ,
« Ըլլաք միշտ օրհնեալ » :

Հեռացան քոյր եւ եղբայր
Գոհ եւ գըւարթ մինչ իսպառ .
Թէ ուտէին ամէն տեսակ
Շաքար, սըտուղ կամ կարկանդակ,
Չպիտի ըլլար իրենց համար :

Այնպէս համեղ զըւարթարար :
Իրենք զիրենք զըրկեցին ,
Եւ գըթուլթիւն գործեցին :

ԲՆՐՈՑԱԿԱՆ . — Այս աղաք երջանիկ են , որովհետեւ բարի գործ մը ըրին . բայց ի՞նչ բանի մէջ կը կայանայ այս բարի գործը . լաւ ըմբռնեցէք այս կէտն . որովհետեւ իրենք զիրենք զըրկեցին որեւէ բանէ մը : — Եթէ դուք տաք այն բանն , որ ձեզի օգուտ մը չունի , ի՞նչ կ'ըլլայ ադ կէ : Բայց եթէ դուք զըրկուիք հաճոյքէ մը , որպէս զի ուրիշի մը հաճոյք պատճառէք , ահա այն աստն գըթուլթիւն կը գործէք :

ԱՌՁՁ . — Երէ դուք շատ ունիք , շատ տուիք . երէ քիչ ունիք , քիչ տուիք , բայց բարի արտոյ տուիք :

53. — ՏԳԵՂ ԱՂԶԿԱՆ ՄԸ ԳԵՂԵՑԻԿ ԻՈՐՇՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԲՈՒՄԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ . — Եւ տգեղ էր , եւ իւր տգեղութիւնը ճանչնալու մասին բաւական խելք ունէր . բայց նա բարի սիրտ մ'ունէր , եւ այս՝ գեղեցիկ ըլլալէ աւելի կ'արժէ :

Բաւական անմիտ մէկը չեմ , որպէս զի ինքզինքս գեղեցիկ կարծեմ , մինչդեռ գիտեմ թէ այնչափ տգեղ եմ՝ որ ոչ ոք ինձ կրնայ նայիլ : Ինձ շատ անգամներ ըսին ,

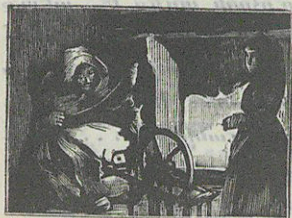
անոր համար շատ լաւ գիտեմ այդ բանը . . . Բայց ես անոնց նման չեմ որ կ'ըսեն . « Ահաւասիկ թրթուր մը , գծուծ միջատ մը , ա՛հ , ո՛րչափ տգեղ է . պէտք է զայն մեռցնել » : Ես չեմ ձգներ բարի Աստուծոյ խեղճ արարածը . եւ եթէ թրթուրը ջրին մէջ կ'ընայ , անոր յարդ մը կը նետեմ , որպէս զի ազատի : Եւ այս պատճառաւ կ'ըսուի թէ կը սիրեմ գէշ կենդանիները . . . որովհետեւ չեմ սիրեր նեղասցնել գորտ մը , պիծակի մը սուքերը փրցընել , եւ ողջ չընելի մը գամել ծառի մը վրայ : Կ'ըսեմ անոր . « Խեղճ անասնիկ , եթէ հարկ ըլլար ըս պաննել ամէն տգեղ արարած , քենէ աւելի ես պէտք է որ ապրելու իրաւունք չունենայի » :

ԲՆՐՈՑԱԿԱՆ . — Գիտէ՞ք , ի՞նչ տիտի ըլլայ այս բարիհամարը ազնկան . որովհետեւ համեստ է , մարդիկ չպիտի ծաղրեն զանի . երբ մարդ համեստ է եւ պարզ , նա ծաղրելի չէ : Եւ յետոյ , որովհետեւ բարի է , մարդիկ պիտի սիրեն զանի : Մարդ երբեք տգեղ չէ զինք սիրողներուն առջեւ :

ԱՌՁՁ . — Ինչ որ քոյկս գուշոյ , ան կուգայ քուշոյ :

54. — ՄԵԾ ՄՕՐՍ ԻԼԻԿԸ

Մեծ մայրը բան կը մանէր .

ԲՈՎԱՆՆԵՐԱՅԻՆՔԻՆՆԵՐ . — Երեկոյ էր , արեւուն մարը մանկելու ատենն : Մարդ մը , որ արդէն ծերացած էր՝ կը խորհէր երեւմնի ժամանակին վրայ , երբ ինք ֆիտորիկ տղայ մը եղած աւտեն կ'ապրէր իւր մեծ հօրը քով , որ ջաղացպան էր , եւ որ կը պատմէր իրեն սիրուն պատմութիւններ , երբ իւր

Ի՛նչպէս կանցնէր արագ արագ
Մեծ հօրս ջաղացքն մեր ժամանակ .
Հաւաքուէինք երեկոյին ,
Մեր մեծ մօրը շուրջ աթոռին :
Ի՛նչպէս մեծ հօրս վէպերն այնքան
Կը լրսէինք լուս եւ անձայն ,
Երբ մեծ մօրըս մաշած իլիկ ,
Կ'երթար կուգար շատ երջանիկ :

Ո՛հ , մեր պապիկն ի՛նչ բարի ծեր ,
Հարիւր տարուան նա կեանք ունէր .
Անոր խորհիլին հին՝ ամէն բան ,
Եւ նոր՝ որդւոց որդիք միայն .
Հին էր գիւնին , ինչպէս մառան ,
Մըտերմութիւն հաճոյական .
Հին պատմութիւն , երգերն ալ հին :

Զուարթութիւն էր մեր հանին ,

Միշտ ծիծաղկոտ՝ այն բարի կին .
Ժըպտուն՝ ծընած՝ օրէն ի վեր՝
Արթըննալուն նա կ'երեւէր ,
Ինք հոգին էր երջանիկ տան .
Իրմով զըւարթ՝ իւր ապաստան .
Ի՛նչու իլիկն կը մընայ լուս ,
Այն տեղ ամէն մարդ է՝ արխտար :

Եւ պապիկիս ջաղացքն ալ հին
Ս՛հ , լըքուած է բոլորովին ,
Մեծ մօրս մաշած իլիկն արդէն
Ահա կախուած կայ հոն պատէն .
Եւ դուք ծածկուած խոտերուն տակ
Հոն անբաժան միշտ կը մընաք .
Բայց ես կարծեմ՝ տեսնել ըզձեզ ,
Ուստի ըլլով կ'ըսեմ՝ այսպէս .

Ի՛նչպէս կ'անցնէր արագ արագ
Մեծ հօրս ջաղացքն մեր ժամանակ .
Հաւաքուէինք երեկոյին
Մեր մեծ մօրը շուրջ աթոռին :
Ի՛նչպէս մեծ հօրս վէպերն այնքան
Կը լրսէինք լուս եւ անձայն ,
Երբ մեծ մօրըս մաշած իլիկ
Կ'երթար կուգար շատ երջանիկ :

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ . — Ո՛վ մանուկ , սիրէ՛ ծնողքդ , երբ անոնք կենդանի են . սիրէ՛ զանոնք եւ մտածէ՛ անոնց վրայ , երբ անոնք մեռած են .

55. — ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ

ԲՈՎԱՆԳՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ. — Ինչ վիճակի մէջ աւ ըլլանք, միշտ
բարի մեանք այս Զաւէնին պէս:

Զաւէն փոքրիկ այծարած մ'էր: Շատ քիչ բան կը
չահէր, այնպէս որ նոյն իսկ չէր կրնար զոյգ մը կօշիկ
դնել: Այսպէս սոսկալի կերպով կը նեղուէր. որովհետեւ
արդէն անձրեւներ կը տեղալին եւ շատ ցուրտ էր:

Օր մը տեսաւ որ դժոխադէմ մարդ մը կիւնէ ան-
տառէն. անմիջապէս ճանցցաւ զանի, որ երկրին ամենէն
սոսկալի գողն էր:

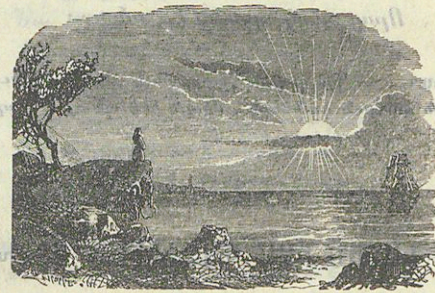
« Իմ արհեստս քուկինէդ աւելի չահաւոր է, ըսաւ
անոր այն մարդը: Եթէ իմ քովս մտնես, քեզի աղէկ
վիճակ մը կը խոստանամ, եւ այսօրուքն անգամ քեզի
զոյգ մը նոր կօշիկներ կը նուիրեմ »:

Բայց Զաւէն պատասխանեց. « Աւելի կը սիրեմ ոտ-
քերս ցեխերու մէջ թաթխել քան թէ հոգիս ոճիրներով
աղտեղել »:

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ. — Ով որ խղճի խայթ չունենար, այնպիսին թէ
հարուստ է եւ թէ երջանիկ:

ՍՈՍՏՈ. — Իեշ կ'ընես, ֆեզ կ'ընես, աղեկ կ'ընես, ֆեզ կ'ընես:

56. — ԵՐԳ ԳԵՂՁԿԱԿԱՆ

ԲՈՎԱՆԳՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ. — Գիւղացին կ'երգէ իւր երջանկու-
թիւններն:

Լուսնակն անուշ, հովն անուշ,
Շինականի քունն անուշ,
Ծագեց լուսնակ երկրնքէն,
Հովուին սրբինդն էր անուշ:

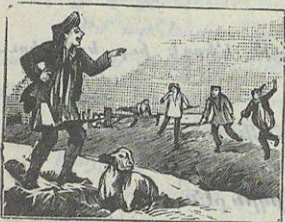
Հօտաղն եղներ կ'արածէ,
Մաճկալ պառկեր քունն անուշ,
Քաղցրը զեփիւս կը շնչէ,
Ծովային հովն էր անուշ:

Դաշտեր, ձորեր նընջեր են,
Ջրեր դլլլան, ձայն անուշ,
Թուշուք թուան իրենց բոյն,
Պիւլպիւլին ձայնն էր անուշ:

Անմահական հոտ բուրբեր ,
 Կարմիր վարդի հոտն անուշ ,
 Հասուն պտղովք լի ծառեր ,
 Որոց տակ քունն էր անուշ :

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ . — Գիւղացին հարուստ է , նա ունի իւր ձեռքին մէջ բնութեան անհուն գանձերն . միայն թէ պէտք է լարի ըլլայ և աշխատասէր :

57. — ԿԱՐՈՆ ԿԱՄ ՊԱՏԺՈՒԱԾ ՍՏԱԽՕՐԸ

ԲՈՎԱՆՆԻՍ ԿՈՒԹՈՒՆ . — Կարօ հովին զուարճարանէլ կը սիրէր . նա կ'զբօնուր ոչնչի համար մարդոց գործերուն արգելք ըլլալով . կը պոռար . «Շուտ եկէ՛ք , գա՛յլ կայ» : Ամենքը կուգային : Կարօն կ'ըսէր . Ոչ , գայլ չիկայ : Մարդիկ կը խարուէին եւ կարօն կը խնդար : Հիմա պիտի տեսնէք

թէ ի՞նչ պատահեցաւ կարօյի :

« Գայլ կայ » , Կարօն կը պոռար ,
 եւ կը խռովի դաշտավայր .
 Բոլոր դրացի հովիւներ
 կը վազէին անհամբեր ,
 Կարօն գանոնք կը ծաղրէր :
 եւ ամօթով դառնային
 Բարկանալով կարօյին :
 — Գայլ մ'անօթի , երկու օր վերջ

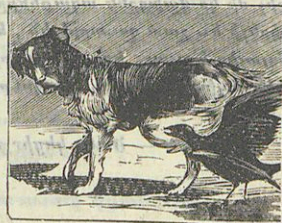
վա՛հ , կը մըտնէ ոչխարաց մէջ :
 « Գա՛յլ կայ , գա՛յլ կայ » , Կարօն կ'ըսէր ,
 եւ զիւղացիք են անտարբեր :
 Նա աւելի պոռար , ի՛նչ հող ,
 Հոն օգնութեան կուգայ ոչ ոք :
 Կը բըզըքտէ գայլն անդրգամ՝
 Մեր սըտախօս մինչեւ անդամ :
 Սըսախօսին երի տունն ալ ,
 Անոր խօսին մեկը չարսար :

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ . — Ստեղն , գծուծ բան մ'է , պարկեշտ տղու մը անարժան եւ նոյն իսկ վտանգաւոր բան մ'է : Եթէ գուռն ստախօսի համբաւ ունենաւ եւ ըսես թէ . « Կ'ապահ հովցնեմ՝ զձեզ թէ այս անգամ չեմ ստեր » , պիտի խնդան քու վրագ եւ ծաղրելի պիտի ըլլաս :

ԱՌԱՎՈՒ . — Նախաձեռք հսկգիտս չունի , ստախօսը չափ չունի :

58. — Ա Գ Ռ Ա Ի Ը

ԲՈՎԱՆՆԻՍ ԿՈՒԹՈՒՆ . — Չպիտի հաւատայիք թէ ագուաւը իւր ծանր կերպարանքով եւ իւր սեւ հանդերձով շատ չարամիտ եւ շատ խարերայ մէկը եզած ըլլայ : Ասկայն ահաւասիկ ագուաւ մը՝ որ գրեթէ չի նմանիր անոր՝ որ թող կուտար Պարոն Աղբէտին՝ իւր պանիրն ուտել :

Ագուաւը շատ սրամիտ եւ որսորդ կենդանիներուն

ամենէն սրամիտն է : Այս զուարճարան կենդանին , ծաղ-
րարանութեան մէջ , այն առաւելութիւնն ունի , զոր իւր
զգեստին տխրութիւնը , ծանրութիւնը եւ տեսքը կու-
տան իրեն : Անոնցմէ մին ամէն օր կը տեսնէի , Նանդի
փողոցներուն մէջ , նեղ անցքի մը դրան վրայ՝ որ , իւր-
րեւ կէս գերի , միայն կը մխրթարուէր շուներուն՝ իւր
կրծուած թեւով չարութիւն ընկերուն վրայ : Նա թող կու-
տար որ անցնէին չնիկներն : Բայց , երբոր իւր չարամիտ
աչքը գեղեցիկ հասակով շուն մը կը նշմարէր , վերջապէս
արժանի իւր քաջարտութեան , ետեւի կողմէն կը ցատ-
կըւտէր , եւ ճարպիկ եւ աննշմարելի շարժումով մը կիշ-
նար անոր վրայ . իւր քորաւոր սեւ կտուցովը երկու
խայթուածներ կուտար անոր : Ծուռը պոռալով կը փայս-
չէր : Ագռաւը , գոհ , հանդարտասիրտ եւ ծանրագլուխ ,
իւր տեղը կը տեղաւորուէր եւ երբէք չէր կարծուէր թէ
թէ այս տխրադէմ ագռաւը այնպիսի զրօսանք մ'ըրած
ըլլար :

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ . — Դիտած էք թէ շատ լուրջ մարդիկներ , ինչ-
պէս ուսուցիչներ , բժիշկներ արտաբին լրջութիւն մը ունին , որ
բիչ մը կը վախցընէ տղաքները : Մինչդեռ ներքնապէս անոնք շատ
սիրելի եւ շատ զուարթ են , եւ իրենց զուարթութիւնն աւելի հա-
ճոյակեց կ'ըլլայ , երբ իրենց լրջութեան հակազտիկերն ըլլայ : Այս-
պէս ժպիտ մը աւելի հրապուրիչ է սովորաբար լուրջ դէմքի մը վրայ :

ԱՌԱՆՔ . — Եսմը կեցիք որ շիտ գաս :

59. — ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔ

1. ԱՌԵՂ ԾՈՒՍ ԱՆԾԻՔ

Ի՞նչ է այն որ կեսանքէն ծընանի ,
եւ սակայն ինքն է միշտ անկենդան .
Բայց որուն է ծանօթ ընտանի ,
կուտայ լուս եւ անխօս պատասխան :

Տվագ

Երբ ես գամ՝ տիրեմ՝ դաշտեր ու սարեր ,
Ոչ այլ ինչ , բայց զիս տեսնես ամէն դին ,
Ցերեկն խիս պայծառ գիշերն է առեր .
Բայց երբ կը շնչեն հովեր վայրագին ,
Կը թըռչիմ՝ կ'երթամ՝ արագ կայծակէն ,
Եւ շուտով պայծառ լոյս ու տիւ ծագեն :

ԵՂՈ

Հնուր կը ժայթքեմ , կը ցանեմ լոյս ,
Եւ երբ գոռամ՝ դողան լեռներ ,
Զիս կը լըսեն , բայց չեն տեսներ ,
Վա՛հ իմ որսիս , կորա՛ւ անյոյս :

ԳՈՐԱՌՈՎ ՎԿՈՒՆԱՅ

2. Ռ Ս Ռ Ն Ղ Ծ Ռ Ի Ս Ծ Ք (charade)

Երկու եմ ես բաժին,
 Առաջինն է պինդ ժայռ,
 Երկրորդն ենք միասին
 ես, դու եւ ամէն այր:
 Երկուսն ալ որ առնուս,
 Անիպա եմ եւ անըյս
 Սենեակ մ'անպատուհան,
 Չեռակերտ չեմ մարդկան:

մտ — սոյ.

Կրկին կայ յիս մաս,
 Գրտիր թէ կրնաս,
 Առաջինն է սուն
 Վերեւ ջրերուն,
 Որսասէր երկրորդն
 Միջատ է կամ որդն,
 Բայց թէ միանան՝
 Տօն մ'են տարեկան:

կտու — ո — տու.

3. Ր Ս Ռ Ս Կ Ս Ղ (logogriphe)

Բենով շահարեր խորք մըն եմ երկրին,
 Գիտով թէ լրանն մարդիկ՝ կը բերկրին.

Չայով եւ հոյով թէ որ միանան՝
 Կը իրնտուեն սիրով մարդիկ յամարան:
 Ծայով եմ անդունդ անյատակ, անյաւ,
 Պատեմ աշխարհներ անթիւ եւ անբաւ.
 Կենով կենդանի, ջէյով եմ ես բոյս,
 Սէյով մահաբեր ճիւղ եմ անըյս.
 Անունս որ ուզես՝ հարցուր թէ ո՞վ եմ.
 Կ'ըսեմ թէ ահա ես հոս քու քով եմ:

խոյ. ' ի Ս ' ի ս Ղ ' ի ս Ճ ' ի ս Ղ
 ի ս Չ ' ի ս Չ ' ի ս Ճ ' ի ս Ճ ' ի ս Ղ

4. Անդրաստաուրիւն (Anagramme)

Անթեւ, անտոն եւ անշունչ՝
 Թոչի ցամաք ու ծովեր.
 Աչեր մարդկան անտրուունչ
 Դիտեն պիտակ իւր ճակտիկ.
 Մէկուն գուժէ խիտ ցաւեր,
 Միւսին կուտայ աւետիք: —
 Չարաց խըրատ էր դանի,
 Եւ էր խըթան ծոյլ մանկան,
 Թագաւորազն իշխանի
 Եղաւ ընկեր մի մական.
 Յետոյ նաեւ արքայից
 Գահուն եղաւ մառակից:

ցակուղ — կայրուղ.

Ա.Գ.Գ. — Փնջիկն սուս կարգացուիլ յարմար գրեցին է,
 ի մէջ այլոց, Պալենց գրասան «Եւր փնջակն»:

Հարկ էր արձանի վրա կանգնել
և քանդակներով զարդարել
Ստանդարտը և արձանը
Պատվոգրով և արձանով
Ստանդարտը և արձանը
Ստանդարտը և արձանը
Ստանդարտը և արձանը

Հարկ էր արձանի վրա կանգնել
և քանդակներով զարդարել

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը

Ստանդարտը և արձանը	15
Ստանդարտը և արձանը	16
Ստանդարտը և արձանը	17
Ստանդարտը և արձանը	18
Ստանդարտը և արձանը	19
Ստանդարտը և արձանը	20
Ստանդարտը և արձանը	21
Ստանդարտը և արձանը	22
Ստանդարտը և արձանը	23
Ստանդարտը և արձանը	24
Ստանդարտը և արձանը	25
Ստանդարտը և արձանը	26
Ստանդարտը և արձանը	27
Ստանդարտը և արձանը	28
Ստանդարտը և արձանը	29
Ստանդարտը և արձանը	30
Ստանդարտը և արձանը	31
Ստանդարտը և արձանը	32
Ստանդարտը և արձանը	33
Ստանդարտը և արձանը	34

ՅՕ. Ն Կ Ն Ի Ր Ո Ց

- Յառաջարան,
- 1. Հայր իմ,
- 2. Մամուկը եւ Շեքամը,
- 3. Հանարին,
- 4. Մոյլը,
- 5. Մենդավայրի սէր,
- 6. Խայտիսը եւ Անճեղը,
- 7. Ս. Գրիգոր,
- 8. Մասակ կապիկը, Կապիկն եւ ընկոյզն,
- 9. Գողն եւ Էս,
- 10. Խիզը,
- 11. Անճեղն ու մը,
- 12. Սարրենին,
- 13. Առիւծ եւ Մուկ,
- 14. Շագանակները,
- 15. Կորսուած տասնոցը,
- 16. Բնագողում,
- 17. Մայրը, զան եւ Պարկեւէները,
- 18. Միութիւն ընտանեաց մէջ,
- 19. Աղուէս եւ Խաղող,
- 20. Աղուան ու Աղուէս,

Գաբրիել Արեւայիս. Այլագեան

Հ. Գ. Վ. Հիւրմիւզ

21. Ծիծեռնակները ,	36
22. Առջիները ,	Մ. Յովհաննէսեան 37
23. Երկու համբարոք ,	Հ. Բ. Բուշներեան 39
24. Աղուէսն եւ Գորսը ,	41
25. Ագահն եւ Հաւ ,	Գաբրիէլ Արմէյիս. Այվազեան 42
26. Արջին բոժիւնն ,	Հ. Բ. Բուշներեան 44
27. Մայր իմ ,	Մայրամասն 46
28. Պզտիկ Փիլիմոնը ,	Մայրամասն 47
29. Օրոր ,	Մ. Յովհաննէսեան 49
30. Օրիորդ Փափուկ ,	Մայրամասն 50
31. Մտաց արբնութիւն ,	Մայրամասն 51
32. Ծածանն եւ իւր պզտիկները ,	Մայրամասն 52
33. Պատիւ դպրոցին մէջ ,	Մայրամասն 54
34. Պատուէրներ դպրոցի տղոց ,	Ա. Փանոսեան 56
35. Եղովբոսն եւ Կառավարիչը ,	Մայրամասն 57
36. Հաւրն եւ որդին ,	Մայրամասն 58
37. Երկու եղբայրներ ,	Մայրամասն 60
38. Կաղնին եւ Եղեգն ,	Հ. Գ. Հիւրմիւրեղեան 61
39. Մայր եւ Տղայ ,	Մայրամասն 63
40. Ծիծեռնակներու բոյնն	Մայրամասն 65
41. Աստուած ,	Մայրամասն 66
42. Աղուէս եւ Այծ ,	Հ. Գ. Հիւրմիւրեղեան 67
43. Աւխասանցի երգը ,	Մայրամասն 70
44. Կամփ ոյծ , — Էտիպըն ,	Մայրամասն 72
45. Կովը ,	Մայրամասն 74
46. Կսակ երկրագործին ,	Հ. Բ. Բուշներեան 76
47. Գեղան եւ Ուռեմին ,	78
48. Գեղացի եւ Օձ ,	Հ. Բ. Բուշներեան 79

49. Սուլիշը ,	80
50. Պարկետուրիւն ,	82
51. Երկու նկարիչներ ,	83
52. Գբուրիւն ,	84
53. Տգեղ աղջկան մը գեղեցիկ խորհրդածութիւններն ,	86
54. Մեծ մօրս իլիկը ,	88
55. Կօտիկները ,	90
56. Երգ Գեղջկական ,	91
57. Կարօն կամ պատճուած ստիսուր ,	92
58. Ագռաւը ,	93
59. Մանկական զբօսանք ,	95

Մինոն Գարամանեանի երասարակութիւններ

Բ Ա Ռ Ա Գ Ի Ր Ք

Հ Ա Յ Ե Ր Է Ն Լ Ե Ձ Ո Ւ Ի

Բ Ա Ռ Ք 30,000

Այս բառագիրքը իւր ամփոփ եւ դիւրատար ձեւով կը պարունակէ Նախնեաց մատենագրութեան բառեր, աշխարհաբարի գործածական բառեր, դիցարանական անուններ, գլխտական եւ գաւառական բառեր, որոց ամենքն մասնաւոր խնամօք ճշդուած են շտրհիւ խղճամիտ հետազոտութեանց եւ օգնականութեամբ հոյակապ հեղինակութեանց, ինչպէս են, Վենետիոյ մեծ Հայկազեանը, Փէշտրմալճեան երկհատոր հայ բառագիրքն, Նորայրի Ֆրանսահայ բառագիրքն, Նուպրեանն, եւլն. եւլն: Ասոնցմէ զատ զանազան ձեռագրեր, բժշկարաններ, տաղեր, եւայլն նպաստած են գործոյն յորինման:

Այս բառարանի առաւելութիւններէն մին է բարդ եւ ածանց բառերու ուսումը դիւրացնել գնահատելի նորութեամբ մը:

Մէն մի օրինակն, ընտիր լաթակազմ, կը վաճառուի 15 դահեկան:

Հ Ա Ի Ա Ք Ա Ծ Ո Յ

Ը Ն Տ Ի Ր Գ Ր Ո Ւ Ա Ծ Ո Յ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐԱԶԳԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՅ

(ԱՐՔԱԿ ԵՒ ՈՏԱՆԱԻՈՐ)

Ա Շ Խ Ա Ր Հ Ի Կ Լ Ե Ձ Ո Ւ Ա Ի

Ա. ՄԱՍՆ (ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ)

Բ. Տպագրութիւն

Բոլոր գլխաւոր վարժարանաց մէջ ջերմ ընդունելութեան արժանացող սոյն ՀԱԻԱՔԱԾՈՅ՝ աշխարհիկ մատենագրութեան զարգացման յոյժ կը նպաստէ իւր զօսեցողիչ եւ հրահանգիչ հատուածներով, պատմական նկարագրական գրուածներով, առակներով, եւլն:

Բացի ասոնցմէ կան 90 շարագրութեանց նիւթեր, 16 պատկերաւ շարագրութեանց նիւթեր, որով սոյն դասագիրք թէ՛ իւր ընթերցման եւ թէ՛ շարագրութեանց ուղեցոյց կը ծառայէ Հայ մանկուոյն:

Էջ 192. Գին 5 դահեկան:

Իսկ ՀԱԻԱՔԱԾՈՅ ի Բ. Մասն կը բաղկանայ 282 էջերէ, զորս կը զարդարեն մեծաւ մասամբ իրենց անսխալ գրուածներով՝ Ներսէս Պատրիարք, Մեղքխտեղեկ Սրբազան, Ալիշան, Եղիշէ Վարդապետ Դուրեան, Պետրոս Դուրեան, Վահրամ, Պէրպլերեան, Մամուրեան, Տէմիրճիպաշեան, Պէշիկթաշեան, Ռուսինեան, Պարոնեան, Յ. Ոսկան, Մերենց, Դուրգէն, Հրանդ, Զապէլ

Տօնէլեան , Ս. Տիւսար , եւլն . եւլն . իսկ յօտարաց՝ Վոլ-
դեա , Հիւկօ , Միշլէ , Էօփէն Սիւ , Ռըպուլ , Ֆրանսուա
Գորէ , Շիլլեա :

Գրական հատուածոց հետ խառն դրուած են Հայ
հեղինակաց կենսագրութիւններ , աւածներ , զեզեցիկ
խօսքեր , գրագիտական կանոններ , բաւազիտական ծա-
նօթութիւններ , եւլն . եւլն :

Գին 7 ¹/₂ դահեկան :

ԱՌՁԵՌՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Պարունակադիրն . — Նոր տարուոց եւ անուան տօնի
նամակներ , Ուղերձք , ցաւակցական , յանձնարարական ,
Գործի նամակներ , կտակներ , Աղերսագրեր , վկայագր-
րեր , Պանդուխտի եւ Ընտանեկան նամակներ , ստոնակ-
ներ , հեռագրեր , Գրագիտաց նամակներ :

Գործ բարձրովն նոր , որ երկրտանեակ գրական-
րով մօտ 200 նամակներու օրինակներ կընծայէ աշխար-
հիկ ոճով գրուած : Գործոյն վերջ ծանօթ նշանաւոր
գրագէտներու նամակներն գրուած են , որոնցմէ շատերն
իրաւամբ կը համարուին գրական գոհարներ :

Էջ 272. Գին 7 դահեկան :

2013

3373

« Ազգային գրադարան

NL0291547

Գին 3 Ար.

491.99-8
9-13